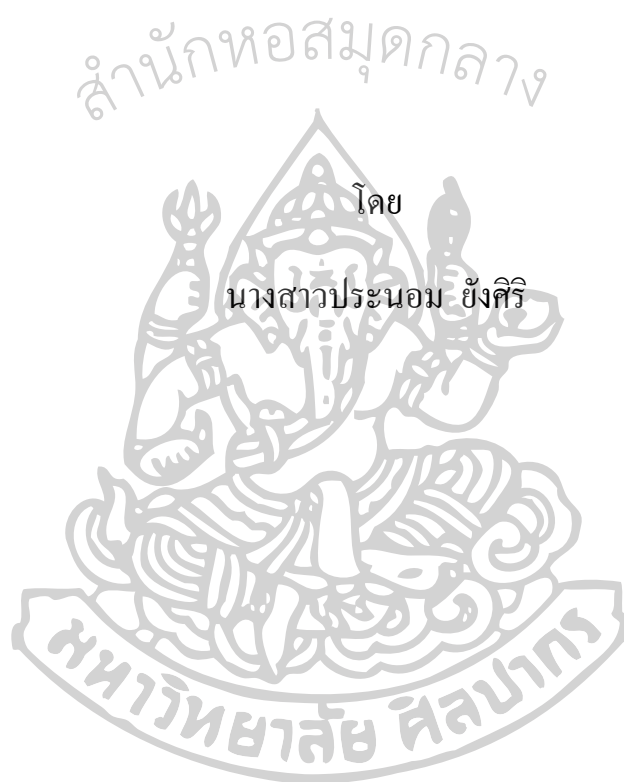
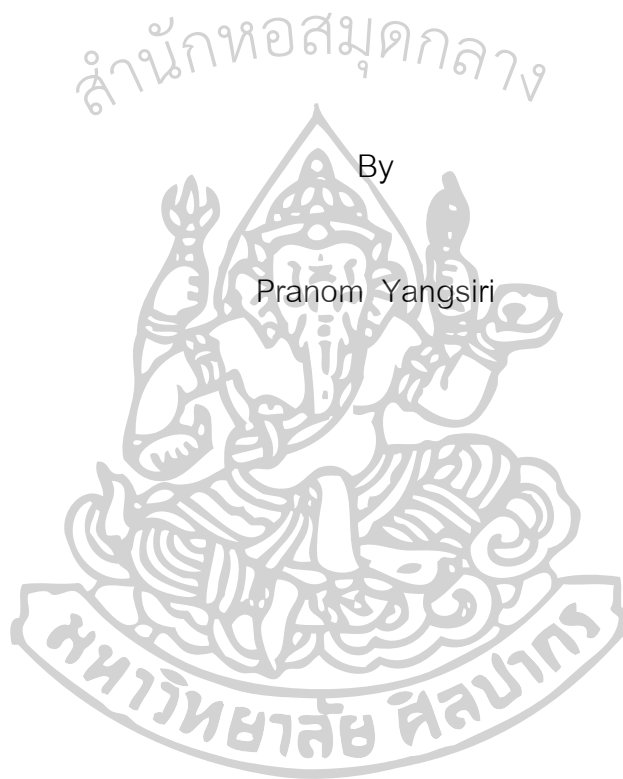


บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2545
ISBN 974-653-281-2
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE ROLE OF SCHOOL BOARD OF ELEMENTARY EDUCATION' S PARTICIPATION
IN THE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PRIVATE SCHOOLS



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2002

ISBN 974-653-281-2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ” เสนอโดย นางสาวประนอม ยังศิริ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย
2. รองศาสตราจารย์วรพจน์ มูรพันธุ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสิฐ พิษณานนท์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วรพจน์ มูรพันธุ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสิฐ พิษณานนท์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(นายสุทัศน์ ปทะวณิช)

...../...../.....

K 42461059 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม / คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน / การจัดการศึกษา

ประណอม ย้งศิริ : บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน (THE ROLE OF SCHOOL BOARD OF ELEMENTARY EDUCATION'S PARTICIPATION IN THE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PRIVATE SCHOOLS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.จิราวรรณ คงคล้าย , รศ.วรวพจน์ มุรพันธุ์ และ ผศ.พิสิฐ พิษณานนท์. 112 หน้า. ISBN 974-653-281-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อทราบระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน 2. เพื่อทราบระดับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน 3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม จำนวน 24 โรงเรียน โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ระดับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ปรากฏว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกด้าน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

K 42461059 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : PARTICIPATION / SCHOOL BOARD OF ELEMENTARY EDUCATION / EDUCATIONAL MANAGEMENT

PRANOM YANGSIRI : THE ROLE OF SCHOOL BOARD OF ELEMENTARY EDUCATION'S PARTICIPATION IN THE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN PRIVATE SCHOOLS. THESIS ADVISORS : ASST. PROF. CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D. , ASSO. PROF. WARAPOJ MOORAPUN AND ASST. PROF. PISIT PISANANONT. 112 pp. ISBN 974-653-281-2

The purposes of this research were 1) to find the level of expectation of the School Board of Elementary Education's participation in the educational management in private schools, 2) to find the level of the actual performance of the School Board of Elementary Education's participation, 3) to compare the difference between the expectation and the actual performance of the School Board of Elementary Education's participation in the educational management of private schools.

The samples used in this research were 24 private school in Nakhon Pathom province, sampling from the representatives of the School Board of Elementary Education, in the parts of the student's guardians, alumni, community organizations, and qualified members : 120 representatives in total.

The instruments applied in the research were questionnaires on the participation of the School Board of Elementary Education in accordance with the regulations of the Education Ministry B.E.2543

The data were analyzed by using percentage (%), means (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and t - test.

The findings revealed that :

1. The level of expectation of the School Board of Elementary Education's participation in the educational management of private schools, as a whole and as an individual aspect, was at mid level.

2. The level of actual performance of the School Board of Elementary Education's participation, as a whole and as an individual aspect, was at mid level.

3. The difference between the expectation and the actual performance of the School Board of Elementary Education's participation was statistically significant at .01 level in every aspect.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2002

Student's signature.....

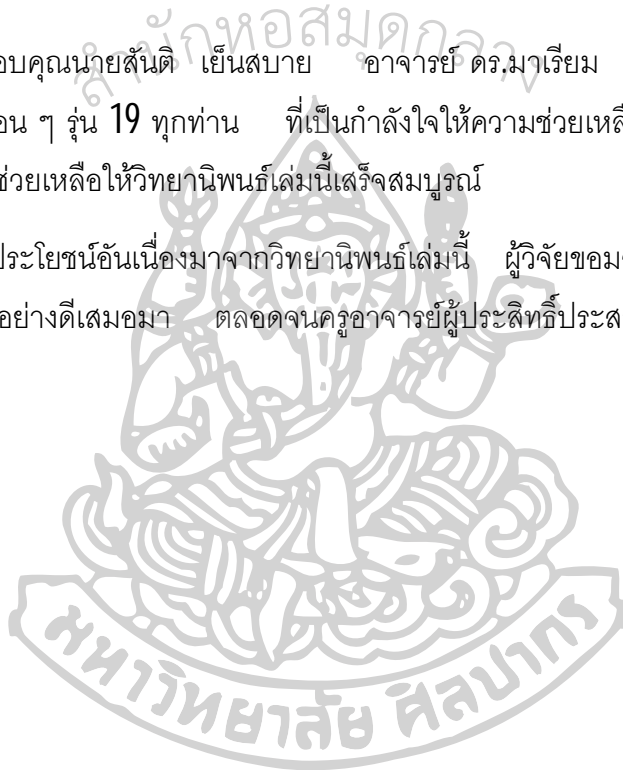
Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย รองศาสตราจารย์วรวพจน์ มูรพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสิฐ พิษณานนท์ อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช และนายสุทัศน์ ปทะวงษ์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความรู้ แนวคิด แนวทางในการวิจัย และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนายสันติ เย็นสบาย อาจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ อาจารย์อารีพร หลงสมบูรณ์ เพื่อน ๆ รุ่น 19 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือทุก ๆ เรื่องมาโดยตลอด รวมทั้งผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

คุณประโยชน์อันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับทุกคนที่สนับสนุน และเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา ตลอดจนครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน



สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ญ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
	ปัญหาของการวิจัย.....	7
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
	สมมติฐานของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตการวิจัย.....	10
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน.....	13
	การจัดการศึกษาเอกชน.....	15
	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	18
	แนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2543.....	23
	คำอธิบายประกอบแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2543.....	25
	ทฤษฎีและแนวคิดในการมีส่วนร่วม.....	32
	ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม.....	35
	รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วม.....	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
	สรุป.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	การดำเนินการวิจัย..... 54 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย..... 54 ระเบียบวิธีวิจัย..... 54 ประชากร..... 55 ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง..... 55 ตัวแปรที่ศึกษา..... 56 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58 การสร้างเครื่องมือ..... 59 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 60 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 60 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 60 สรุป..... 61
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 62 สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล..... 63 การวิเคราะห์ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชน..... 65 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวัง และ การปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน..... 69
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 72 การอภิปรายผล..... 73 ข้อเสนอแนะของการวิจัย..... 83

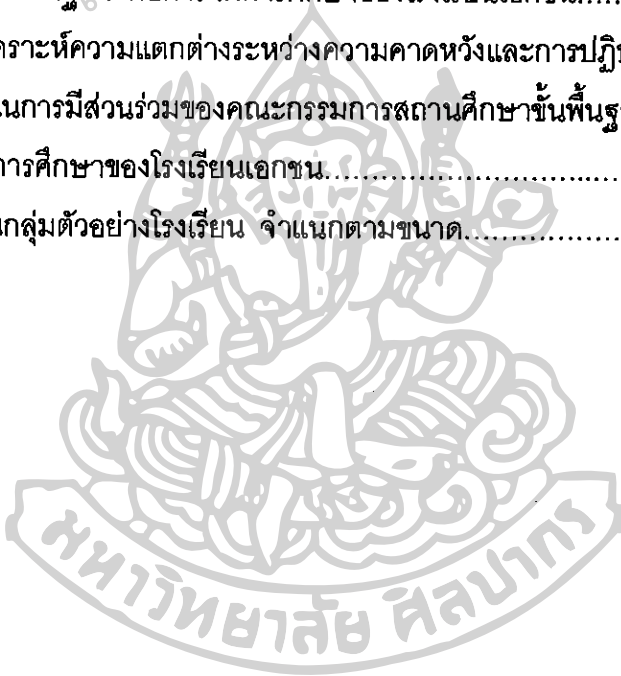
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก ก กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน.....	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	93
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น.....	107
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
ประวัติผู้วิจัย.....	112



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอำเภอต่าง ๆ.....	56
2	สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล.....	63
3	การวิเคราะห์ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	65
4	การวิเคราะห์การปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	67
5	การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัด การศึกษาของโรงเรียนเอกชน.....	70
6	จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำแนกตามขนาด.....	92



บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้นในการพัฒนาศักยภาพของคนจึงควรนำหน้าการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก โดยกำหนดไว้ในมาตรา 43 และ 81¹ มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 43 “ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรม รัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน.....”

มาตรา 81 “ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ ปรับปรุงสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข.....”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรม ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกันทั้งประเทศ โดยมีการกำหนดเจตนารมณ์ของแผนที่จะพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งในการจัดการศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น ต้องยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา²

¹สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541), 14 – 15.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544),2.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอบรม เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการอบรมต้องอาศัยองค์การต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หรือองค์การอื่น ๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนเป็นสถาบันส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการและความจำเป็นของสังคมเพื่อรับใช้และบริการสังคม และมีบทบาทสำคัญในการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต³ ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและตั้งอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนจึงควรเป็นของประชาชนเพื่อประโยชน์ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยกันดูแลและจัดการศึกษาของโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 29 กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการพัฒนาระหว่างชุมชน⁴ นอกจากนี้แผนการพัฒนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยขยาย และยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งมวล ให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และเพื่อพัฒนการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ โดยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่จะพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว⁵

³ พนิจดา วีระชาติ, การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (กรุงเทพฯ ๑ : โรงพิมพ์ไอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2542), 2.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ ๑ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), 15-16.

⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2542) (กรุงเทพฯ ๑ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539), 56-88.

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแผนการพัฒนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม การบริหารการศึกษาของไทยนั้น แม้จะได้มีการวิวัฒนาการมากกว่า 100 ปี แต่ก็ยังมีรูปแบบการบริหารในแนวดิ่ง ความเข้มของอำนาจยังรวมศูนย์บังคับบัญชาอยู่ที่ส่วนกลาง การกระจายอำนาจยังเป็นการแบ่งปันภารกิจจากเบื้องบนสู่ระดับปฏิบัติ บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาแต่ละระดับยังไม่ชัดเจนในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหารการศึกษา การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางการศึกษาของไทยทั้งแนวคิด องค์ความรู้ ตลอดจนกระบวนการบริหาร จึงมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ทำให้การจัดการศึกษาของไทยด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีการพัฒนาในเวลาใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหาวิธีที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาไทย ให้ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ สามารถที่จะแข่งขันกับสังคมโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

6

การบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการโรงเรียน มุ่งให้ทุกส่วนของสังคม นับตั้งแต่ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในการที่จะมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้การศึกษาของชาติบรรลุตามความคาดหวัง ความสำคัญของการบริหารแบบร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมคิดตามนั้น เป็นการบริหารที่อยู่บนพื้นฐานของการให้เกียรติ ยกย่อง การเคารพ และยอมรับในความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรู้ ความสามารถ และการส่งเสริมขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลโรงเรียนเอกชน ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมแบ่งเบาภาระของภาครัฐ ในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะรัฐโดยลำพังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง การศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ข้อ 18 กล่าวไว้ว่า “ ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระภาพและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากรการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและการรับรองมาตรฐาน ”⁷ ซึ่งสอดคล้องกับแผน

⁶ รุ่ง แก้วแดง, ปฏิวัติการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2543),3.

⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (ม.ป.ท. , 2535),21.

พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้ภาคเอกชน ชุมชน สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และลดบทบาทรัฐในการจัดการศึกษาให้น้อยลง จากสาระสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชนที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกันโดยภาพรวมคือ การสนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ⁸

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง นอกเหนือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสังคม ก็มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาพของโรงเรียน โกวิท ประวาลพุกฤษ์ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเอกชน จะบรรลุผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ควรยึดหลักและวิธีการร่วมพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเหมาะสมกับสถานการณ์ หรือความต้องการของโรงเรียน โดยเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพและการดำเนินงานที่มีแผนสอดคล้องต่อเนื่อง และตรวจสอบตนเองอย่างสม่ำเสมอ⁹

จากผลการปฏิบัติงานในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการที่ผ่านมา ปัญหาที่พบในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน คือ คณะกรรมการศึกษาไม่ทราบขอบเขต บทบาท และหน้าที่ของตนเอง¹⁰ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ต่ำ คือ จบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ จึงทำให้ไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้กับ

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (กรุงเทพฯ ฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539), 95.

⁹ โกวิท ประวาลพุกฤษ์, สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ ฯ : ปีเคอินเตอร์พรีนต์, 2540), คำนำ.

¹⁰ จุฬาร ดิศุคนธ์, “ การศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537).

โรงเรียน จัดหารายได้เพื่อบำรุงการศึกษา ปรับปรุงบริเวณโรงเรียน¹¹ สำหรับในส่วนที่เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา คือ การกำหนดนโยบายการจัดทำแผนแม่บท แผนการพัฒนาโรงเรียน การตรวจสอบและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย¹² ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษา พบว่า การทำความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแตกต่างกันในเรื่องการกำหนดความหมาย คือ ความหมายในการมีส่วนร่วมระดับนโยบาย เป็นการมีส่วนร่วมแบบหุ้นส่วน (partner participation) คือ การเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน แต่ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน มีลักษณะของการร่วมมือกันและกัน โดยโรงเรียนเป็นฝ่ายกำหนดความต้องการของโรงเรียน ในส่วนที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม¹³ ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ในด้านที่เกี่ยวกับชุมชนได้แก่ 1) ความศรัทธาที่ชุมชนมีต่อโรงเรียนลดลง 2) องค์ประกอบของประชาชนในชุมชนเปลี่ยนไป 3) คนในชุมชนมีภาระมากและไม่มีเวลาว่าง 4) ชุมชนกับโรงเรียนขาดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 5) ความขัดสนของคนในชุมชน ส่วนในด้านปัจจัยกับโรงเรียนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ 1) มีข่าวทางลบของโรงเรียนออกไปสู่ชุมชน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับโรงเรียนไม่ดี 3) โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงชุมชน

¹¹ เปลี่ยน ศิริรังสรรค์กุล, “ความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537).

¹² ไพโรจน์ พรหมมีเนตร, “การปฏิบัติงานของกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534).

¹³ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542).

เข้ากับโรงเรียน 4) โรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนยังไม่ร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่¹⁴

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษาของโรงเรียน ว่าจะให้เป็นไปในลักษณะใด เพราะบทบาทหน้าที่ เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และกำกับติดตามการทำงานตามแผนของสถานศึกษา¹⁵

ในการบริหารการจัดการของโรงเรียนเอกชนซึ่งมีการบริหารเป็นคณะบุคคล คือ มีคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่แสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน ที่ผ่านมามีบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยังอยู่ในวงจำกัด เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนอย่างน้อยสถานศึกษาละ 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการจะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษา กำกับดูแล ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนเอกชนซึ่งมีบทบาทในการจัดการศึกษา ก็ดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบดังกล่าวข้างต้น

¹⁴ ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2540).

¹⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, “ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ”, 23 พฤษภาคม 2543. (อัดสำเนา)

¹⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ ฯ : ศรีเมืองการพิมพ์ , 2526) , 146.

¹⁷ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2543), 7.

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน จึงต้องการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสนองต่อนโยบายของภาครัฐ ที่ต้องการให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ปัญหาของการวิจัย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาดังนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย ไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 ที่ต้องการให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
2. เพื่อทราบการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา ทฤษฎีต่าง ๆ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ซึ่งมีสาระดังนี้

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) ได้จัดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (participation in implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) ¹⁸

ศิริกาญจน์ โกสุม ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน คือ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 8 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อดำเนินการ 6) การร่วมกันดำเนินงาน 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

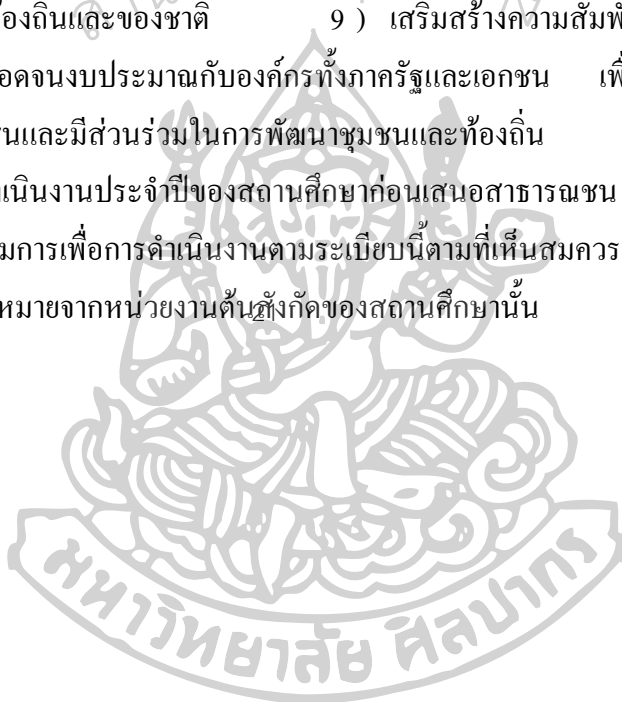
จากการศึกษากรอบแนวคิดและผลงานการวิจัย ตลอดจนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2543 ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม สามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จำแนกเป็น 12 ลักษณะ คือ 1) กำหนด

¹⁸ โคเฮน และ อัฟฮอฟ, อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), 114–115.

¹⁹ ศิริกาญจน์ โกสุม, “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542), บทคัดย่อ.

²⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), 21–22.

นโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนงบประมาณกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น



²¹กระทรวงศึกษาธิการ, “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543,” 23 พฤษภาคม 2543. (อัดสำเนา)

ขอบเขตการวิจัย



ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543,” 23 พฤษภาคม 2543. (อัคราณา)

ข้อตกลงเบื้องต้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของข้อมูล และการแปลความหมายตรงกัน จึงได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. การตอบคำถามหรือการให้ข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล ถือว่าเป็นอิสระต่อกัน
2. การวิจัยครั้งนี้ ต้องการทราบบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ตามขอบเขตการมีส่วนร่วมจำนวน 12 ด้าน แต่การจัดสร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นข้อคำถามเพียง 11 ด้าน เนื่องจากข้อ 12 เป็นระเบียบปฏิบัติตามหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา
3. ผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน ผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามหรือความหมายของศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การที่บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน องค์กรชุมชน ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน และดำเนินการจัดการศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เปิดสอนหลักสูตรประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม

ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการ ความรู้สึก ความคิดเฉพาะตัวของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติจริง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญของการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชนได้เริ่มจัดขึ้นตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อเกือบ 300 ปี กว่ามาแล้ว ก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จากหลักฐานในประวัติศาสตร์ต่อไปนี้คือ

เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2228 เอกอัครราชทูต มร.เซวาเลียเดอโซมองค์ กับคณะทูตฝรั่งเศส ถวายพระราชสาส์นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แด่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และได้ทำสัญญากันที่เมืองละโว้ มีหัวข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ให้ขยายการศึกษาไปทั่วประเทศ ได้ทรงทะนุบำรุงโรงเรียนเอกชนในสมัยนั้นด้วย

ในการนี้พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้เป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งได้มีส่วนในการทะนุบำรุงโรงเรียนเอกชนในยุคเริ่มต้นนั้นด้วย

ในปี พ.ศ. 2420 มีหลักฐานใบบอกบุญเรียไรของนางเอสจี แมคฟาร์แลนด์ (Mrs. S.G. Macfarland) หาเงินสมทบสร้างตึกใหม่ให้แก่โรงเรียนสตรีของมิชชันนารีอเมริกัน ที่จังหวัดเพชรบุรี คือ โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ ที่ได้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2408 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงลงพระนามร่วมบริจาคเงินด้วยเป็นพระองค์แรก เป็นเงิน 1,000 เหรียญ

ผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารโรงเรียนของคณะมิชชันนารีคือ หมอเฮ้าส์ พระสหายสนิทของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร. 4)

หมอเฮ้าส์และหม่อมเฮ้าส์ เป็นผู้ตั้งโรงเรียนเอกชนเป็นคนแรกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2417 โรงเรียนที่หม่อมเฮ้าส์เป็นผู้ให้กำเนิดคือ โรงเรียนสตรีวังหลัง (โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย)

ในปี พ.ศ. 2461 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกำเนิดพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนเป็นฉบับแรก ก่อนพระราชบัญญัติประถมศึกษา 3 ปี

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (พระพันปีหลวง) ได้ทรงสถาปนาโรงเรียนราชินี ที่ตำบลปากคลองตลาด เมื่อ พ.ศ. 2446

โรงเรียนราชินี เป็นโรงเรียนราษฎร์มาตรฐานชั้นนำของเมืองไทยโรงเรียนหนึ่ง และเป็นโรงเรียนที่ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจจากมหาชนเป็นอันดีตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ถ้าในความเก่าแก่แล้ว กล่าวได้ว่า โรงเรียนราชินีเป็นโรงเรียนเอกชนของไทยที่เก่าแก่ อายุยืนยาวที่สุดโรงเรียนหนึ่ง ที่สามารถดำรงกิจการอยู่ได้เกือบหนึ่งศตวรรษแล้ว

คนไทยคนแรกที่เป็นสามัญชน และเป็นผู้ให้กำเนิดโรงเรียนเอกชนเป็นแห่งแรก คือ นางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์ โรงเรียนชื่อ “ โรงเรียนบำรุงวิชา ” ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2442 ณ วังของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ ที่ถนนตรีทอง จังหวัดพระนคร เก็บค่าเล่าเรียนเดือนละ 4 บาท ซึ่งแพงมากในสมัยนั้น ปรากฏว่าได้รับความนิยม จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สถานที่ไม่พอแก่การรับนักเรียน จึงได้ทุลาย้ายออกจากวังมาตั้งในที่ของตัวเอง ที่ถนนบูรณศิริหน้าวัดศิริอามาศย์ เมื่อปลายปี 2544 และต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่ถนนดินสอ ในตรอกคันไทร ปัจจุบันคือ ถนนมหารณพ

โรงเรียนบำรุงวิชา เป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกที่ได้จดทะเบียนอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่ที่กระทรวงได้เริ่มมีบทบาทดูแลโรงเรียนเอกชน เมื่อราว พ.ศ. 2448 เป็นต้นมา ต่อมาได้สลายตัวเมื่อ พ.ศ. 2468 โรงเรียนนี้ได้ช่วยราชการสนองพระเดชพระคุณ อาทิ ในงานพระราชพิธีรับเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระราชดำเนินเสด็จกลับจากยุโรป ครั้งที่ 2 รศ. 126 พ.ศ. 2450 และงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รศ. 130 พ.ศ. 2454

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร. 6) ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนวชิราวุธ เมื่อ พ.ศ. 2454 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ภูมิพลมหาราช ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนไกลกังวล วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2492 โดยสำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต และเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนจิตรลดา โดยสำนักพระราชวังเป็นผู้รับใบอนุญาต ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงได้ให้ความสำคัญแก่โรงเรียนเอกชนมาจนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนเอกชนในปัจจุบัน ต่างมุ่งมั่นรับใช้ชาติ ช่วยแบ่งเบาภาระรัฐในด้านการจัดการศึกษา เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติอย่างเอนกอนันต์ และเด็กที่อยู่ในโรงเรียนเอกชน ก็คือเด็กไทยที่จะเติบโตขึ้นรับใช้ชาติเช่นกัน โรงเรียนเอกชนจึงควรได้รับการดูแลส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจัง ให้มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น จะได้เป็นประโยชน์รับใช้ของประเทศชาติสืบไป

การจัดการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชนของประเทศไทย เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษา ในปีการศึกษา 2542 เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ร้อยละ 15 และนับวันการศึกษาเอกชนจะมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากบทบัญญัติทางกฎหมายได้เอื้อต่อการให้ภาคเอกชนมาลงทุนด้านการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากในมาตรา 43 – 46 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนไว้เป็นการเฉพาะ โดยเน้นให้เอกชนมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับ ทุกประเภท สถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐาน และสามารถพึ่งตนเองได้

การศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัดโดยใช้ทรัพยากรหลักทั้งที่เป็นคน ทุนทรัพย์ และวัสดุอุปกรณ์ของภาคเอกชน และจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้จัดกิจกรรมเป็นเอกชน หรือบุคคล หรือคณะบุคคล ในกรณีที่เป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการในฐานะของภาคเอกชน ผู้จัดกิจกรรมดังกล่าว มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ ผู้จัดการ เจ้าของ หรือผู้รับใบอนุญาต
2. ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สิ่งก่อสร้าง ที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ และเงินทุน จะต้องมาจากภาคเอกชนเป็นหลัก
3. วัตถุประสงค์ เป็นการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่ม เฉพาะเหล่า มิได้จัดให้กับบุคคลทั่วไป
4. ผู้เรียน โดยปกติผู้เรียนจะเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ในระดับเดียวกัน ในการนี้หากมีจำนวนผู้เรียนรวมกันทุกผลัดมากกว่า 7 คนขึ้นไป สถานที่นั้นจะได้อั้ชื่อว่าเป็นสถานศึกษาเอกชน ตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ¹

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ ๑ : ศรีเมืองการพิมพ์, 2526), 1.

สภาพการณ์ปัจจุบันของการจัดการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานเดียวของรัฐที่ดูแลการจัดการศึกษาเอกชน ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15 ได้จำแนกลักษณะของโรงเรียนเอกชนเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา (ก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา) และอาชีวศึกษา (ปวช. , ปวท. , ปวส.)

2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 7 ประเภท คือ 1) ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน 2) ประเภทเฉพาะกาล 3) ประเภทสอนศาสนา 4) ประเภทส่งคำสอน 5) ประเภทกวดวิชา 6) ประเภทภาคศิลปศึกษา 7) ประเภทอาชีวศึกษา

3. โรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษา ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

แนวทางในการจัดการศึกษาเอกชน มีการปรับให้สอดคล้องและทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม นโยบายการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นระยะ ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ปรับวิเคราะห์ศึกษาแนวโน้ม ทิศทางการพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีโรงเรียน นักเรียน ครู ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 6,949 โรงเรียน นักเรียน 2,894,122 คน ครู 111,741 คน²

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 12 – 13.

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ จะจัดรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน ตามมาตรา 15 (1) แบ่งระดับการศึกษาดังนี้

1. ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 – อนุบาล 3)
2. ระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6)
3. ระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) และมัธยมศึกษา

ตอนปลาย (ม.4 – ม.6)

โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา แต่ละโรงเรียนมีการเปิดสอนในลักษณะที่หลากหลาย เช่น บางโรงเรียนเปิดสอนเฉพาะก่อนประถมศึกษาหรือประถมศึกษา บางโรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ในการศึกษาประเภทสามัญศึกษา เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประมาณร้อยละ 13 ของการจัดการศึกษาทั้งประเทศ ปัจจุบันมีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 2,781 โรงเรียน นักเรียน 1,481,603 คน ครู 72,591 คน โดยมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา 2,479 โรงเรียน ประถมศึกษา 1,476 โรงเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น 540 โรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย 141 โรงเรียน ส่วนนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 507,492 คน ประถมศึกษา 788,776 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 141,060 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 44,275 คน

ในจำนวนครู 72,591 คน ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 41,054 คน วุฒิสถุกว่าปริญญาตรี จำนวน 1,354 คน ส่วนอีก 24,453 คน มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในภาครวม เป็น 1 : 20³ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดตามเงื่อนไขของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544), 12 – 13.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก “ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ”

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“ สถานศึกษา ” หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่รวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

“ ผู้บริหารสถานศึกษา ” หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“ คณะกรรมการ ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

“ กรรมการ ” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย

1. “ ผู้แทนผู้ปกครอง ” ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

2. “ ผู้แทนครู ” ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

3. “ ผู้แทนองค์กรชุมชน ” ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะและมีที่ตั้งอยู่ใน

เขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน

4. “ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ได้แก่ ผู้แทนเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกินสองคน

5. “ผู้แทนศิษย์เก่า” ได้แก่ ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานทีนั้น จำนวนไม่เกินสองคน

6. “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่ง ใน (1) (2) (3) (5) และ (6) เป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการ กำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึงจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ 7 การให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการ ให้ดำเนินการดังนี้

1. ให้สถานศึกษาประกาศรับสมัครผู้แทนตามข้อ 5 (1) (2) (3) และ (5)
2. ให้ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกตามข้อ 7 (1) คัดเลือกกันเองให้เหลือเท่าจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6
3. ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกตามข้อ 7 (2) และผู้บริหารสถานศึกษาเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ตนเห็นสมควร จำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ประชุมคัดเลือกให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6

4. ให้ผู้บริหารสถานศึกษานำรายชื่อเสนอผู้มีอำนาจตามข้อ 9 เป็นผู้ลงนามแต่งตั้งในกรณีไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้แทนในองค์กรประกอบใดให้คณะกรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์กรประกอบนั้น จำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเองให้เหลือเท่ากับจำนวนตามที่กำหนดไว้

ในกรณีที่มิได้มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์กรประกอบใด ไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้ที่สมัครเข้ารับการคัดเลือกเท่าที่มีอยู่ในองค์กรประกอบนั้น แล้วให้คณะ

กรรมการเสนอรายชื่อบุคคลในองค์ประกอบนั้นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ยังขาดอยู่ และให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกตนเองให้เหลือตามจำนวนที่กำหนดไว้

ในกรณีที่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกในองค์ประกอบใด มีจำนวนเท่ากับจำนวนกรรมการ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 ให้ถือว่าผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกดังกล่าว เป็นกรรมการในองค์ประกอบนั้น

ข้อ 8 คุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการ

1. เป็นผู้สนใจในการพัฒนาการศึกษา
2. เป็นผู้มีความประพฤติดี
3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
4. ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความคิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ 9 ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับ เป็นผู้ลงนามในการแต่งตั้งและอนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

คณะกรรมการซึ่งได้มาตามระเบียบนี้ในวาระแรก เมื่อครบกำหนดสองปีให้จับสลากออกกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่เกินจำนวนนี้ ให้พิเศษเพิ่มเป็นหนึ่งคน เว้นกรรมการและเลขานุการ

ให้สถานศึกษาดำเนินการสรรหากรรมการ ทดแทนกรรมการที่พ้นตำแหน่งตามวรรคสองตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อ 7 โดยให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง

การสรรหากรรมการใหม่แทนกรรมการ ที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสาม ให้ดำเนินการภายในสี่สิบห้าวัน นับจากวันครบวาระหรือครบกำหนดแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ ให้กรรมการชุดเดิม ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะได้มีการประกาศแต่งตั้งกรรมการใหม่

กรรมการที่พ้นวาระ อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้อีก

ข้อ 1 กรรมการ จะพ้นจากตำแหน่ง คือ

1. ออกตามวาระ
2. ตาย
3. ลาออก
4. ขาดคุณสมบัติตามข้อ 8
5. เป็นบุคคลล้มละลาย

6. เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
 7. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 8. พ้นจากตำแหน่งในสถานศึกษานั้น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (2) และผู้บริหารสถานศึกษา
 9. พ้นจากสถานภาพเป็นผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษานั้น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (1)
 10. พ้นจากสถานภาพการเป็นผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับกรรมการตามข้อ 5 (4)
 11. คณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามมีมติให้ออก ยกเว้นตำแหน่งกรรมการเลขานุการ
- ข้อ 12 ในกรณีที่กรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนวาระเกินกว่าเก้าสิบวัน ให้สถานศึกษาดำเนินการตามข้อ 7 เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการในองค์ประกอบนั้น ภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ว่างลงและอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนแทน
- ข้อ 13 คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้
1. กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 4. กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนการของสถานศึกษา
 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
 7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงาน

กับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

13. ให้มีการประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้ง การดำเนินการประชุมคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยให้มีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ในขณะนั้น และให้มีผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นที่คณะกรรมการเห็นสมควร แล้วแต่กรณี

สถานศึกษาที่ไม่มีคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในวันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ซึ่งเป็นเจ้าสังกัด กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้วแต่กรณี

ข้อ 16 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามระเบียบนี้

2. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกข้อความในวรรคหนึ่งในข้อ 15 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน “ ในวาระแรกให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมที่มีสถานศึกษา

ในสังกัดดำเนินการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันใช้ระเบียบนี้ ”

แนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

1. ขั้นตอนและวิธีการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษา (ระเบียบข้อ 6 และข้อ 7)

1. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาชุดปัจจุบัน เพื่อกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการในแต่ละองค์ประกอบว่าจะมีจำนวนเท่าใด รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้นเท่าใด ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่เกิน 15 คน

การกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการนั้น ให้คำนึงถึงกรรมการที่เป็นสตรีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการทั้งหมดนั้น ในกรณีที่ได้พยายามดำเนินการสรรหาตามกระบวนการในข้อ 7 แห่งระเบียบ ฯ แล้วไม่สามารถสรรหาได้ตามจำนวนและสัดส่วนข้างต้น ก็ให้ปรับยืดหยุ่นจำนวนกรรมการที่เป็นสตรีได้ ซึ่งอาจมีจำนวนน้อยกว่า หรือไม่มีก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องรายงานเหตุผลความจำเป็นหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานดังกล่าว ให้ผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไปทราบในช่วงการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

2. ประกาศรับสมัครกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า ซึ่งควรมีระยะเวลารับสมัครไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนถึงวันดำเนินการคัดเลือก โดยจัดประกาศไปยังกลุ่มบุคคลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ได้ทราบอย่างทั่วถึง

3. ดำเนินการคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า ดังนี้

3.1 กรณีที่มีจำนวนผู้สมัครมากกว่าจำนวนกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบใด ให้ผู้สมัครในองค์ประกอบนั้นคัดเลือกกันเองโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การลงคะแนนเสียง การประชุมตกลง เป็นต้น เพื่อให้ได้กรรมการสถานศึกษาเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบนั้น ๆ

3.2 กรณีที่มีจำนวนผู้สมัครเท่ากับจำนวนกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบใด ก็ให้ถือว่าผู้สมัครในองค์ประกอบนั้นเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกรรมการ

3.3 กรณีที่มีจำนวนผู้สมัครน้อยกว่าจำนวนกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบใด ก็ให้ถือว่าผู้สมัครเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก ให้เป็นกรรมการ

สถานศึกษาในองค์ประกอบนั้น และให้กรรมการสถานศึกษาชุดปัจจุบันเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้แทนขององค์ประกอบนั้น จำนวน 2 เท่าของกรรมการสถานศึกษาที่ยังไม่ครบตามจำนวนทั้งหมดขององค์ประกอบนั้น แล้วให้บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเอง โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การลงคะแนนเสียง ประชุมตกลง เป็นต้น เพื่อให้ได้กรรมการสถานศึกษาเท่ากับจำนวนที่ยังไม่ครบในองค์ประกอบนั้น ๆ

3.4 กรณีที่ไม่มีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษา ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งให้กรรมการสถานศึกษาชุดปัจจุบัน เสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้แทนขององค์ประกอบนั้น จำนวน 2 เท่าของกรรมการสถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบนั้น แล้วให้บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อคัดเลือกกันเอง โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การลงคะแนนเสียง การประชุมตกลง เป็นต้น เพื่อให้ได้กรรมการสถานศึกษาเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ในองค์ประกอบนั้น ๆ

4. ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษา ในแต่ละองค์ประกอบประชุมร่วมกันเพื่อเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 เท่าของจำนวนกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วให้ผู้บริหารสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกใน 5 องค์ประกอบ ร่วมกันคัดเลือกโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การลงคะแนนเสียง การประชุมตกลง เป็นต้น เพื่อให้ได้กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้

5. เสนอรายชื่อกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก ต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือหัวหน้าการศึกษาศึกษาเชิงอำเภอ หรือผู้อำนวยการประถมศึกษากรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี เพื่อลงนามแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาต่อไป พร้อมทั้งรายงานเหตุผลความจำเป็นและข้อจำกัดในการดำเนินการใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ฯ กำหนด

การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวในครั้งแรก ให้ดำเนินการภายใน 120 วัน นับแต่วันประกาศใช้ระเบียบ ฯ ครั้งต่อไปให้ดำเนินการภายใน 45 วัน นับจากวันครบวาระของคณะกรรมการ

2. ขั้นตอนและวิธีการสรรหากรรมการสถานศึกษาแทนตำแหน่งที่ว่าง

(ระเบียบข้อ 12)

เมื่อมีกรณีที่กรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบหนึ่งขององค์ประกอบใดว่างลง ก่อนครบวาระ และมีเวลาเหลืออยู่เกินกว่า 90 วัน ให้สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาเท่าที่มีอยู่ ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบนั้น ๆ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ว่างลงโดยดำเนินการตามขั้นตอน และวิธีการเช่นเดียวกับการสรรหากรรมการสถาน

ศึกษาโดยทั่วไปเพียงแต่ดำเนินการเฉพาะในองค์ประกอบที่มีกรรมการสถานศึกษาว่างลงเท่านั้น

3. ขั้นตอนและวิธีการจับสลากเพื่อให้กรรมการสถานศึกษาพ้นจากตำแหน่ง

(ระเบียบข้อ 10)

เมื่อครบกำหนด 2 ปี นับตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษาชุดแรกเข้าดำรงตำแหน่ง ให้สถานศึกษาจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อจับสลากให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง จำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการสถานศึกษาทั้งหมด ยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ กรณีเป็นจำนวนคี่ ให้พิเศษเป็น 1 คน โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินการดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจับสลาก 2) กำหนดวิธีการจับสลาก โดยอาจเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งดังนี้ จับสลากกึ่งหนึ่งจากกรรมการสถานศึกษาทั้งหมด โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนในแต่ละองค์ประกอบ หรือจับสลากออกกึ่งหนึ่งจากในแต่ละองค์ประกอบ จากรายละเอียดข้างต้น สามารถสรุปขั้นตอนการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ดังนี้

คำอธิบายประกอบแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

ความหมาย ขอบข่าย และเจตนารมณ์ของคำสำคัญในบางประเด็น

1. ผู้แทนผู้ปกครอง โดยเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้ผู้ปกครองของนักเรียน นักศึกษา ที่บุตรหรือผู้อยู่ในความปกครองดูแลตามหลักฐานของทางราชการ กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษานั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองให้มากที่สุดเท่าที่พึงกระทำได้ ข้าราชการครูหรือลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนนั้น ก็ย่อมมีสิทธิที่จะสมัครเป็นกรรมการในองค์ประกอบของผู้แทนผู้ปกครองได้

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ไม่มีผู้สมัครเป็นกรรมการในองค์ประกอบนี้ หรือมีแต่ไม่ครบ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่สรรหากรรมการ ควรสรรหาผู้แทนผู้ปกครองที่มีวิชาชีพ ข้าราชการครู หรือลูกจ้างในสถานศึกษาเป็นอันดับแรกก่อน หากมีเหตุผลจำเป็นหรือข้อจำกัดด้านบุคลากร แล้วจึงค่อยสรรหาจากข้าราชการครูหรือลูกจ้างในสังกัดสถานศึกษานั้นในลำดับสุดท้าย

กรณีดังกล่าวนี้ให้ใช้สำหรับกระบวนการคัดเลือก หรือสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบของผู้แทนศิษย์เก่า ซึ่งอาจมีข้าราชการครูหรือลูกจ้างเป็นศิษย์เก่าอยู่ด้วย โดยอนุโลม และการเป็นศิษย์เก่านั้นไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนเท่านั้น หากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลดังกล่าวเคยเข้าเรียนแล้วก็ถือว่าเป็นศิษย์เก่าเช่นเดียวกัน

2. **ผู้แทนครู** หมายถึง ข้าราชการครูปฏิบัติการสอน และให้หมายรวมถึงผู้ช่วยหรือผู้บริหารสถานศึกษาด้วย ดังนั้น ผู้แทนครูอาจมีทั้งครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารการศึกษา หรืออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

3. **ผู้แทนองค์กรชุมชน** องค์กรชุมชนเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกหรือการอำนวยความสะดวกของทางราชการบางหน่วย ซึ่งอาจเป็นองค์กรที่จัดตั้งมีการจดทะเบียนตามกฎหมาย หรือเป็นการรวมกลุ่มเป็นชมรม เพื่อปฏิบัติกิจกรรมบางประการ อาทิ กลุ่มพัฒนาสตรี กลุ่มแม่บ้าน ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มรักษ์แม่น้ำท่าจีน เป็นต้น ซึ่งมีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและสังคม ชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องตามที่เห็นสมควรและมีที่ตั้งของกลุ่มเป็นที่แน่นอนภายในเขตบริการของโรงเรียน มีผู้นำองค์กรและสมาชิกอย่างเป็นทางการ และรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ NGO (Non Government Organization) ด้วย ทั้งนี้ ผู้แทนองค์กรชุมชนที่จะสมัครเป็นกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีความรู้พื้นฐานแสดงการเป็นผู้แทนองค์กรชุมชนนั้น ๆ

4. **ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในขณะนี้ ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยเจตนารมณ์หลักต้องการคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งจากชุมชน ให้เป็นผู้แทนในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) หรือเทศมนตรีเทศบาล เป็นต้น ให้เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนขององค์กร ผู้แทนปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ถ้าหากในทางปฏิบัติมีปัญหาเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักที่กล่าวถึงในเบื้องต้น ไม่สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษา หรือปฏิเสธการเป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ก็ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ผู้อื่น เช่น ข้าราชการ หรือพนักงาน หรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลที่มีคุณสมบัติทั่วไปตามที่กำหนดในระเบียบนี้ โดยมีหลักฐานแสดงการเป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรายงานการประชุมของคณะ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวถึง มอบหมายให้ข้าราชการหรือพนักงานหรือลูกจ้าง หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วแต่กรณี

5. **ผู้ทรงคุณวุฒิ** หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถในศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ในกรณีของผู้นำทางศาสนานั้น ศาสนาในที่นี้หมายถึง พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาพราหมณ์

ศาสนาซิกข์ ศาสนาฮินดู โดยไม่รวมถึงลัทธิความเชื่ออื่นใดที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมไทยโดยรวม ส่วนผู้นำทางศาสนา หมายถึง พระสงฆ์ กรรมการไวยาวัจกรในพุทธศาสนา นักบวชหรือบาทหลวงในศาสนาคริสต์ศาสนา โตะะครู โตะะอิหม่ามในศาสนาอิสลาม นักบวชหรือผู้นำทางพิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์ ศาสนาซิกข์ ศาสนาฮินดู

สำหรับผู้ทรงภูมิปัญญาไทยท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่ได้รับการยอมรับในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติหรือระดับนานาชาติในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ ประติมากรรม จิตรกรรม ด้านดนตรีพื้นเมือง ดนตรีไทยหรือดนตรีสากล ด้านการแสดงทั้งการเล่นพื้นเมืองของท้องถิ่น หรือการแสดงละคร ดาราภาพยนตร์ ดาราละคร ด้านนาฏศิลป์ท้องถิ่น หรือนาฏศิลป์ไทย รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงนั้น ๆ อาทิ ผู้ฝึกสอน ผู้กำกับการแสดง เป็นต้น ด้านการกีฬาหรือพลศึกษา เช่น การเป็นนักกีฬา กรีฑาของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดหรือเขตการศึกษา หรือกีฬา กรีฑาระดับชาติ และระดับนานาชาติ ด้านการช่าง การฝีมือ ด้านการประกอบอาหาร นักวิชาการอิสระ ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยสุจริต และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ตลอดจนผู้ประกอบการท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไประดับหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 สอดคล้องกับมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ จำเป็นที่จะต้องรับรู้บทบาทของตนเอง และรอบรู้ในเรื่องของการจัดการศึกษาพอสมควร เพื่อจะได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อการบริหาร โรงเรียน รายละเอียดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้

1. กำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาของสถานศึกษา

นโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นเสมือน “เข็มทิศ” ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางของความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีบทบาท ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเรื่องกรวางแผน และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากเอกสารและแหล่งความรู้ต่าง ๆ
2. แต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำร่างนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
3. พิจารณากำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษานำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป ซึ่งแผนปฏิบัติการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก่อน สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทควบคู่กัน ดังนี้

1. ศึกษา นโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
4. ให้การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
5. กำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความ ต้องการของท้องถิ่น

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และสหประชาชาติ คณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยเสนอแนะความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี จึงควรมีบทบาทดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำเสนอให้สถานศึกษาไว้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำสารหลักสูตร
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในสารหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กำกับติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา

การดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาดำเนินการไปแล้ว ผลของการดำเนินการเป็นอย่างไร มี ปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ เป็นเรื่องที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องรับรู้ เพื่อจะได้เข้ามาช่วย สนับสนุนหรือแก้ปัญหาให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา จึงควรมีบทบาทควบคู่กันไป ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินการและปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ สถานศึกษา
2. รับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษารวมทั้ง ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. ติดตามดูแล ช่วยเหลือแก้ปัญหาส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ

คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับ ผู้ปกครองของนักเรียน รู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถร่วมกับ สถานศึกษากำหนดแนวทางที่จะทำให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และได้เรียนอย่างมี คุณภาพ จึงควรกำหนดบทบาทสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

1. ร่วมและสนับสนุนการดำเนินการ ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขต บริการของโรงเรียน
2. ประสานความร่วมมือสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปและผู้ปกครองของ นักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญในการศึกษา
3. สนับสนุนช่วยเหลือเด็กที่ขาดแคลน หรือมีความต้องการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถได้เรียนจนจบหลักสูตร

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี ความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สิทธิและความเสมอภาคในการที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มี ความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่าง เต็มศักยภาพ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ควรจะต้องทำหน้าที่ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา

2. สนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นสื่อเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะต่าง ๆ

3. สนับสนุน ส่งเสริมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารงานของสถานศึกษา ข้อเสนอแนวทางในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณบุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

2. ร่วมทำงานเป็นคณะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของบุคคลในท้องถิ่น เป็นผู้ที่สามารถระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น เข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียนได้ในหลาย ๆ ด้าน จึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอกและและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ด้านวิชาชีพในท้องถิ่น มาให้ความรู้กับนักเรียนโดยจัดหาและเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรภายนอก

3. สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการการดำเนินงาน

9. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ บทบาทในฐานะกรรมการสถานศึกษาจะทำหน้าที่ตัวแทนของสถานศึกษา เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษา และนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษา ควรมีดังนี้

1. ประสานกับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้เข้ามา ร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งวิทยากรชุมชน และเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน
2. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษา ประสานสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอกให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษา และใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและเป็นแหล่งบริการชุมชน
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานศึกษา เมื่อสิ้นปีสถานศึกษาจะต้องจัดทำสรุปรายงานการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับทราบและเห็นชอบ รายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทควบคู่กันดังนี้

1. รับทราบและให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา
2. เสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร

นอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ยังมีผู้นำของชุมชนหรือประชาชนใน

ท้องถิ่นอีกไม่น้อย ที่ยินดีจะเข้ามาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ามาส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาท ดังนี้

1. พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษา และ/หรือคณะอนุกรรมการตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม
2. ส่งเสริมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา ให้คณะอนุกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

๑

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา นอกจากภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้ ยังมีหลายสิ่งหลายอย่างที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เรื่องนโยบาย หรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดได้แจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าได้รับความร่วมมือ ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก็จะทำให้งานในภารกิจของสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมี ดังนี้

1. รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย
2. ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

ทฤษฎีและแนวคิดในการมีส่วนร่วม

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมต่าง ๆ โดยแบ่งสาระสำคัญ ดังนี้คือ ความหมายของการมีส่วนร่วม แนวคิดการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม และรูปแบบขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) มีผู้ให้ความหมายหลายประเด็น ดังนี้

รีดเดอร์ (Reeder) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการพบปะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและของกลุ่ม⁴

อคิน รพีพัฒน์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้นำทุกอย่าง ไม่ใช่เรากำหนดให้ประชาชนเข้าร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นเอง ⁵

อุทัย บุญประเสริฐ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจการใด ๆ ให้ความช่วยเหลือ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน ⁶

สภาพพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งสหประชาชาติ ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบท สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญการเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นที่การให้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท ⁷

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวข้างต้น พอสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นขอเกี่ยวข้อในงานบางอย่าง ทั้งในส่วนของ การแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามผล ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมหรืองานนั้น ๆ

⁴ W. Reeder, Beliefs, Disbeliefs and Social Action Department of Rural

Sociology Bulletin (New York : University of Missouri , 1973), 72.

⁵ อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (กรุงเทพฯ ฯ : สักดิ์โสภากการพิมพ์, 2524), 12.

⁶ อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), 113.

⁷ เมตต์ เมตต์การุณจิต, “ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541).

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

รูสโซ (Rousseau) ได้เขียนเกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม (participation of democracy) ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ ในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ที่สำคัญจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนัก รับรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางจิตวิทยา รูสโซ (Rousseau) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ การมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ⁸

การทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตัดสินใจ (decision making) การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรม (commitment) และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (behavioral component) จะทำให้เกิดบุคคล กลุ่ม ชุมชน เกิดความรู้สึกว่าตนเองได้ลงทุนให้ความคิดเห็น การตัดสินใจ และอุทิศพลังงานทุกอย่าง เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่นั้น ๆ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเอง เทคนิคในการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เช่น การกระตุ้น (motivation) ให้เกิดแรงจูงใจหรือการให้แรงเสริม (reinforcement) ดังนั้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในทางจิตวิทยา ประกอบด้วย 1) การตัดสินใจ (decision making) 2) การเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรมหรือเรื่องนั้น ๆ (commitment) 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (behavioral component)⁹

แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ มาหลายยุคหลายสมัย ซึ่งเกิดจากแนวคิดในความสนใจร่วมกัน ความศรัทธาเชื่อถือในกิจกรรม หรือการตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ต้องการ

⁸รูสโซ (Rousseau), อ้างถึงใน รักชนก โสภพิศ, “ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดนครปฐม, ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542), 58.

⁹เรื่องเดียวกัน.

ชินรัตน์ สมสืบ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (right) และเป็นเอกสิทธิ (privilege) คือ ได้รับการเคารพและให้เกียรติ ไม่ถูกบังคับหรือครอบงำ 2) การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม 3) การมีส่วนร่วมเป็นสำคัญของกระบวนการบริหาร 4) การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องชี้วัดการพัฒนาชุมชน

ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีหลายลักษณะ จากที่ศึกษามีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ 1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข อดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3) ร่วมวางแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาของชุมชน 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ กิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป¹¹

¹⁰ ชินรัตน์ สมสืบ, อ้างถึงใน สาคร คุณชื่น, “ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 19.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน, อ้างถึงใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา , กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527), 25.

เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้กล่าวว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน มี 2 ลักษณะ คือ 1) การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรูปของสมาคมผู้ปกครองนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า¹²

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ ได้จำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วม ออกเป็นดังนี้ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการขึ้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากร ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานประสานงาน ตลอดจนดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่ดำเนินบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลนี้อาจเป็นประเมินผลย่อย (formation evaluation) หรือประเมินผลรวม (summative evaluation)¹³

แมกซ์ โลว์เคอร์มิลล์ และ โรเบิร์ต ดับบลิว ลาโทส์ ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 7 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจขั้นต้น (Preliminary Reconnaissance) 2) การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Problem Identification studies) 3) การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search of Solutions) 4) การกำหนดแนวทางแก้ไข (Assessment of Solutions) 5) การปฏิบัติโครงการ (Project Implementation) 6) การประเมินผล

¹² เมตต์ เมตต์การุณจิต, “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541).

¹³ ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540).

โครงการ (Formal Project Evaluation) 7) การพิจารณาทบทวนโครงการหรือดำเนินการให้
บรรลุผล (Project Reconsideration : Completion) ¹⁴

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้แยกขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม
ในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3)
การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ¹⁵

สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การปรึกษาหารือ (*consultive management*)
เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ 2)
กลุ่มคุณภาพ (*QC circles*) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในรูปของกลุ่มบุคคล 3)
ระบบข้อเสนอแนะ (*suggestion system*) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมให้แสดงความคิดเห็น ในการ
กรอกแบบฟอร์มตามแบบที่กำหนด 4) ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ (*employee ownership plan*)
เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการด้วย
การลงทุน ¹⁶

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน เพื่อจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วม
ดำเนินการ 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้ม
มีส่วนร่วม 4) การสร้างกิจกรรม 5) การต่อรองเพื่อการดำเนินการ 6) การร่วมดำเนินการ 7) การ
ร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ ¹⁷

¹⁴ Max Lowdermilk and Robert W. Latios, “ Towards a Participatory strategy for
Integrated Rural Development,” *Rural Sociology* 46, 4(1980) : 694 – 700.

¹⁵เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การบริหารงานพัฒนาชนบท (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ ,
2527) , 10.

¹⁶สัมพันธ์ อุปลา, “ การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น.” (วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541).

¹⁷ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, “ การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ” (ปรินญาณิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2542), บทคัดย่อ.

เจมส์ เอปสไตน์ นักวิชาการด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยสรุปประเด็นสำคัญไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในห้องเรียนและโรงเรียน 2) การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร และกำหนดแนวทางของโรงเรียน ¹⁸

รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษากับการจัดการศึกษาในชุมชน หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยการร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การร่วมดำเนินการโดยการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา การร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การตรวจสอบ เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบของการมีส่วนร่วม จึงมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้
 - 1.1 ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ
 - 1.1.1 คัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะโดดเด่นในชุมชน
 - 1.1.2 บุคคลที่มีความรู้พอสมควร
 - 1.1.3 บุคคลที่กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นคนรุ่นใหม่
 - 1.2 ด้านการกำหนดนโยบายของโรงเรียน
 - 1.2.1 เป็นฝ่ายสนับสนุนเสริมสร้างและให้การช่วยเหลือ
 - 1.2.2 การตัดสินใจ
 - 1.2.3 การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายของโรงเรียน
 - 1.3 ด้านการจัดทำแผน
 - 1.3.1 การมอบหมายงานเพื่อการปฏิบัติร่วมกัน
 - 1.3.2 การจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน
 - 1.3.3 การจัดทำโครงสร้างของแผน

¹⁸เจมส์ เอปสไตน์, อังถึงใน ไพท สิทธิสุนทร, “ บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน,” วารสารสถานปฏิบัติการศึกษา 3, 26 (เมษายน 2543): 23 – 24.

- 1.4 การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน
- 1.6 การร่วมดูแลความประพฤติของนักเรียน
- 1.7 การร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาโรงเรียน
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational resource mobilization) มีรูปแบบ ดังนี้
 - 2.1 แหล่งทรัพยากร ได้แก่ วิทยากรในท้องถิ่น เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน องค์กรการกุศล และคนในชุมชน
 - 2.2 วิธีระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 2.2.1 การขอบริจาค
 - 2.2.2 การจัดกิจกรรมทางศาสนา
 - 2.2.3 การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
 - 2.2.4 การตั้งสหกรณ์ในโรงเรียน
 - 2.2.5 การตั้งกองทุนในโรงเรียน
 - 2.3 กระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational resource mobilization process)
 - 2.3.1 การหาแหล่งทรัพยากรหรือการหาเบาะแส
 - 2.3.2 การหาผู้เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา และโรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร
 - 2.3.3 การประสานงานระหว่างชุมชนและโรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร
 - 2.3.4 การต่อรองการบริจาค
 - 2.3.5 การดำเนินการตามเป้าหมายในการระดมทรัพยากร
 - 2.3.6 การตอบแทนแหล่งทรัพยากร
3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตั้งกองทุนการศึกษา
 - 3.1 โครงสร้างของการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น
 - 3.2 บทบาทของท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
 - 3.3 กระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรท้องถิ่น
4. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตั้งกองทุนการศึกษา
5. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาในชุมชน

ขั้นตอนสำคัญของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนเริ่มดำเนินการ ขั้นตอนนี้ ประธานกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ดำเนิน ภายใต้งานใจร่วมกันคิด โดยศึกษาจากที่ดำเนินการอยู่ที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ดำเนินการในโรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเริ่มจากการติดต่อพบปะพูดคุยกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคนในชุมชนที่มีวัยใกล้เคียงกัน แล้วจึงสร้างความใกล้ชิดมากขึ้น

3. การสร้างเครือข่ายของผู้มีส่วนร่วม เช่น กลุ่มครู กลุ่มอบต. กลุ่มวิทยากรภายนอก กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

4. การสร้างกิจกรรม คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างกิจกรรมจนทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานนั้น และเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

5. การต่อรองเพื่อดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนนี้จะสอดแทรกอยู่ในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

6. การร่วมกันดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่แสดงถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมทุกคนที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีการติดตามและแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

7. การร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน หลังจากการปฏิบัติกิจกรรม ผู้มีส่วนร่วมจะประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง

8. การร่วมกันรับผลจากการดำเนินการ

ดังนั้น รูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเจตนารมณ์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่เน้นให้สังคมชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชุมชน ให้สามารถร่วมกันจัดการศึกษาในชุมชนได้อย่างแท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุนทร ขอบทำดี ศึกษาเรื่องบทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทอง ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่มีบทบาทในด้านประชาสัมพันธ์ ประสานงานให้มีการเผยแพร่ข่าวสารในที่ชุมชน ในด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีบทบาทของความร่วมมือประชาชนร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียน พัฒนาโรงเรียนด้วยแรงงาน ช่างก่อสร้าง และวิทยากร ซึ่งยังมีน้อย และช่วยเหลือนักเรียนโดยจัดหาอาหารกลางวัน ทุนนักเรียน และสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนในการแข่งขันกีฬา งานวันเด็ก เข้าค่ายพักแรม ศึกษาย่เก่า จัดตั้งกองทุน มูลนิธิเพื่อพัฒนาโรงเรียน ส่วนปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติตามบทบาทของคณะกรรมการศึกษา มีปัญหาการประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ ประสานงาน แสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 19

ชุมพร ขงกิตติกุล , ปทีป เมธาคณวุฒิ , คารณี อุทัยรัตนกิจ และ เข็นตา ผลอนันต์ ได้ วิจัยเรื่องบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานของสมาคม ฯ ที่สำคัญมี 2 ประการ คือ ความร่วมมือจากสมาชิกฝ่ายผู้ปกครองมีน้อย และการประชาสัมพันธ์ของสมาคม ฯ ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
2. กิจกรรมที่สมาชิกสามารถสนับสนุนสมาคม ฯ ได้ตามลำดับ คือ การเสนอความคิดเห็น การบริจาคสิ่งของและเงินให้สมาคม ฯ และการช่วยจัดกิจกรรมหาทุน
3. กิจกรรมที่สมาชิกต้องการให้สมาคม ฯ จัดทำมากที่สุด คือ การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รองลงไปคือ การสนับสนุนทางด้านโภชนาการของนักเรียน กิจกรรมที่สมาชิกเห็นว่าสมาคม ฯ ทำมากอยู่แล้ว คือ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน

¹⁹สุนทร ขอบทำดี, “ บทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทอง ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534).

4. กรรมการบริหารสมาคม ฯ ส่วนใหญ่ ต้องการให้สมาคม ฯ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูให้มากขึ้น²⁰

ภูวนาค คงแก้ว ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีคณะกรรมการโรงเรียนกับชุมชน ให้การสนับสนุนกีฬามากกว่าด้านอื่น และการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านทุนทรัพย์และวัสดุครุภัณฑ์

อุไรวรรณ ห่วงสกุล ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชนด้านการเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำชุมชนของท้องถิ่นเห็นว่า มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน มีการจัดทำ การเผยแพร่ข่าวสารในรูปแบบเอกสารการพิมพ์ ด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน กลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าบุคลากรในชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรมงานแสดงความยินดี หรือมอบรางวัลแก่บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ด้านการวางแผน กำหนดนโยบาย ทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนโดยชุมชน กลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าบุคลากรในชุมชนได้ส่งเสริมให้เข้าใจบทบาทของหน่วยงานอื่น โดยเป็นสื่อกลางนำบริการจากหน่วยราชการอื่นมาบริการชุมชน ด้านการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียนทุกกลุ่มเห็นว่า บุคลากรในชุมชนให้การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษา ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน พบว่า กลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า มีงบประมาณสำหรับดำเนินการไม่เพียงพอ

²⁰ ชุมพร ขงกิตติกุล และคณะ, “รายงานผลการวิจัยเรื่องบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการพัฒนาเด็กและเยาวชน,” 2535. (อัดสำเนา)

²¹ ภูวนาค คงแก้ว, “ การศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538).

ไม่มีเวลาในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน²²

สมลักษณ์ ภูคำแสน ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา การบริหารงานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างสำหรับการหาสถานที่ก่อสร้าง การจัดการในอาคารสถานที่ การช่วยบำรุงรักษา จะอยู่ในระดับมาก ส่วนการควบคุมและประเมินการใช้อาคารเรียน

อยู่ในระดับปานกลาง การบริหารองค์การแบ่งสายงานและการบริหารงานบุคคลที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น เนื่องจากชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จึงไม่สามารถเข้าร่วมในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นของชุมชนต่อกิจการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาว่า โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ดำเนินการจึงจะทำให้การจัดการศึกษายบรรลุจุดมุ่งหมาย และนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างแท้จริง 23

ดร.นภเนตร ธรรมบวร ได้ศึกษาบทบาทของครอบครัว พบว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองด้านการศึกษา มิใช่มีผลต่อความสำเร็จด้านการเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการประสบผลสำเร็จในชีวิตของเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาทัศนคติทางบวกต่อตัวเด็กอีกด้วย²⁴

²²อุไรวรรณ ห่วงสกุล, “การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับชุมชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539).

²³สมลักษณ์ ภูคำแสน, อ้างถึงใน วรรณณี ภาณุวัฒน์สุข, “บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543), 41.

²⁴นภเนตร ธรรมบวร, อ้างถึงใน อภิญญา เวชยชัย, “การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา” (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2544), 9.

เมตต์ เมตต์การุณจิต ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาเรื่องและระดับของการมีส่วนร่วมในการบริหาร และปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งเรื่องที่คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 เรื่อง ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดสรรทรัพยากร 3) การกระตุ้นการทำงาน 4) การประสานงาน และ 5) การประเมินผล การวิจัยพบว่า คณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการวิจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมี 2 ปัจจัย คือ

- ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิด และหรือมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ก่อให้เกิดความคาดหวัง ความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก

- ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่

1. คุณลักษณะของผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์ และเป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด

2. คุณลักษณะครู ได้แก่ ความประพฤติดี มีความสามารถ มีความเอาใจใส่ต่อเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเสียสละ

3. การปฏิบัติของโรงเรียนต่อกรรมการศึกษา ได้แก่ ให้เกียรติและควรให้โอกาสในการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน

4. การปฏิบัติงานของครู ได้แก่ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน และความสามัคคี

5. ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน และการบริหารงานการเงินโปร่งใส

- ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการศึกษา ได้แก่ ไม่มีเวลาว่าง ไม่มีถิ่นกำเนิดหรือที่พักในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด ²⁵

ศิริวัตร บุญประสพ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านสวาย สังกัดสำนักงาน

²⁵ เมตต์ เมตต์การุณจิต, “ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541).

การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง แสวงหา และให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน การประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านการให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้มีถิ่นกำเนิดในชุมชนแห่งนี้ รวมทั้งศิษย์เก่าของโรงเรียนแห่งนี้ด้วย จึงมีความผูกพันกับโรงเรียนและชุมชนพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการบริหารงานโรงเรียน โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการโรงเรียนและกรรมการที่เป็นพระเถระผู้ใหญ่ในชุมชน ได้มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกดดันให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและชุมชน ปัญหาสำคัญที่พบ คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน เนื่องจากมีภาระหน้าที่ประจำและประกอบอาชีพส่วนตัว โรงเรียนได้แก้ไขปัญหาโดยมอบหน้าที่ให้ครูอาจารย์เป็นผู้ประสานงานกับคณะกรรมการโรงเรียน และปฏิบัติงานในกิจกรรมที่คณะกรรมการโรงเรียนกำหนด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น 26

สัมพันธ์ อุปลา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาร่วมกันของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมนักเรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญคือ ชุมชนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ บุคลากรในโรงเรียนควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และชุมชนควรมีส่วนร่วมรับรู้การตัดสินใจ กำหนดนโยบายของโรงเรียน 2) คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในเรื่องให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียนมากกว่าด้านอื่นๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ “ ปานกลาง ” ปัญหาที่สำคัญ เมื่อมีการประชุม คณะกรรมการโรงเรียนมักไม่แสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่จะ

²⁶ ศิริวัตร บุญประสพ, “ การศึกษาร่วมกันของชุมชนในการจัดการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านสวาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ” (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540).

คล้ายตามประธานในที่ประชุม สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ โรงเรียนต้องยอมรับในความสามารถในการตัดสินใจของคณะกรรมการ โรงเรียนให้มากขึ้น

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน ในการจัดการศึกษาขั้นศึกษาเรียนรู้แหล่งความรู้ต่าง ๆ และให้ครูผู้สอนทำกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ของชาวบ้านมาจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน 28

สนอง เครือมาก ได้ทำการศึกษาบทบาทหน้าที่คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร โดยกลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2539 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูลการดำเนินการแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ พบว่า วิธีการได้มาและสถานภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ระดับการศึกษาประถมศึกษา อาชีพเกษตรกรกรรม และส่วนใหญ่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการคัดเลือกจากคณะครูในโรงเรียนมากที่สุด ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทได้จากการเข้าร่วมประชุมเอกสารประกอบการอบรม มีเวลาให้กับการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบางส่วน ส่วนปัญหาที่พบคือ มีภารกิจส่วนตัวมาก ไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก 29

ประยุทธ์ เจริญชัยภูมิ ได้ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกรรมการโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2541 จำนวน 308 คน

²⁷ สัมพันธ์ อุปลา, “ การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541).

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, “ การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ²⁸ (ปริญญาบัตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542), บทคัดย่อ.

²⁹ สนอง เครือมาก, การศึกษายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร (พิจิตร : สระหลวงการพิมพ์, 2541).

ผลการศึกษาพบว่า 1) คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาของโรงเรียน คณะกรรมการที่มาจากประชาชน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เพราะคิดว่ามีความรู้่น้อย กรรมการบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบการบริหารงานงบประมาณของทางราชการ คณะกรรมการไม่ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูในการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียน

2) คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการดำเนินไม่แตกต่างกัน 30

บุญครอง ยศมงคล และคณะ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ และเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา อายุ กลุ่ม ตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 354 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดตามแต่ละหน้าที่ คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคน ในเขตบริการให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่วนด้านที่มี ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น 31

วิชาญ วงศ์ทัตญู และคณะ ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนในสาขาวิชาเขตอนันท์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการ

³⁰ ประยุทธ์ เจริญชัยภูมิ, “ ปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ ” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542).

³¹ บุญครอง ยศมงคล และคณะ, “ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ ” (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542).

ศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ 12 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากจำแนกรายโรงเรียนพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีปัญหาอุปสรรคร้อยละ 91 มีปัญหาหรือละ 9 และเมื่อนำส่วนที่มีปัญหาไปจำแนกรายโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการฯ มีปัญหาอุปสรรคโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

สิทธิพงษ์ ลังกาพันธ์ ได้ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 294 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และการจัดหมวดหมู่เนื้อหาและจัดลำดับความถี่ พบว่า มีปัญหาด้านการประสานงานมากที่สุด รองลงมาคือด้านงบประมาณ คณะกรรมการส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามระเบียบทั้ง 12 ข้อ ทำให้ปฏิบัติงานด้วยความไม่มั่นใจ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงใจ คิดว่าตนเองมีความรู้น้อย

³²วิชาญ วงศ์วรทัตญญ และคณะ, “ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตอินทนนท์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543).

สิทธิพงษ์ ลังกาพันธ์ และคณะ, “ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543).

งานวิจัยในต่างประเทศ

สมิธ (Smith) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน ในการวางแผนและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยรัฐมิชิแกน พบว่า สมาชิกของคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการโรงเรียนจากประชาชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวโดยคณะกรรมการ ไม่ได้มีส่วนรู้เห็น คณะกรรมการโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นไปกว่าเดิม หากได้มีคณะกรรมการดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ³⁴

แมรี (Marie) ได้ศึกษาค้นคว้าธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนและชุมชนของชวานามิเบีย ซึ่งมีจุดประสงค์สนับสนุนงานประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา ชุมชน คือ มีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนรอบข้าง ซึ่งได้ช่วยเพิ่มคุณภาพและความสัมพันธ์ทางการศึกษา ซึ่งก่อนชาวยุโรปเข้ามาติดต่อกับนามิเบีย (Namibia) ชุมชนได้เป็นตัวแทนทางการศึกษาโดยตรงและเป็นขั้นต้น คือ ฝึกให้คนหนุ่มสาวมีความรับผิดชอบช่วยเหลือกัน ในชุมชน ในช่วงปี 1800 การศึกษาแบบยุโรปได้เริ่มมีบทบาท บทบาททางการศึกษาในชุมชนจึงลดลง ปัจจุบันกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมของนามิเบีย (MBEC) ได้ร่วมมือกันกับผู้ลงทุนทางการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยให้เห็นว่า การร่วมมือระหว่างผู้ลงทุนทางการศึกษาจะสามารถทำให้จุดประสงค์ทางการศึกษาของชาติประสบความสำเร็จได้ ³⁵

คราฟท์ (Craft) บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมิชซูรี ได้ศึกษาถึงทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน เป็นการศึกษาเพื่อสนองความคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน จะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือ ต้องการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วม สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และทัศนคติ

³⁴Jane Elizabeth Smith, “ The Role of Citizens Committees in the Planning and Development of the Gental Education Park in Plymouth, Michigan, “ Dissertation Abstracts International 32,3 (November 1971) : 2377-A.

³⁵Harris Alison Marie, School Community Relationships : A Namibian Case Study (Canada : Alberta University, 1988).

ต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติและระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของชุมชนและสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน³⁶

พอลโลซซี (Pallozzi) ได้วิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ จากคณะกรรมการศึกษาโรงเรียน จำนวน 7 โรงเรียน พบว่ารูปแบบที่ควรศึกษาและขยายออกไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วย และรูปแบบนี้ไม่ควรปรับปรุงเพียงอย่างเดียว แต่ควรเปลี่ยนแปลงด้วยข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนท้องถิ่น ควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย คือ โรงเรียนไม่ควรติดกับนโยบายนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรจะเกี่ยวข้องกับนโยบาย ที่สัมพันธ์กับความสามารถที่ตัวเองจะทำได้หลังจากที่ได้รับเลือกแผนการไว้แล้ว และข้อสำคัญที่โรงเรียนควรคำนึงถึง คือ รับผิดชอบกิจกรรมที่สร้างขึ้น พัฒนาแก้ไขบทบาทที่ทำได้ ทำตามนโยบายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 37

แจ็กคลิน (Jacklin) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนในการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการกำหนดนโยบาย และการเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน มีผู้วิจัยไว้น้อยมากและพอสรุปได้ว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีการดำเนินงานในหน้าที่อยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนและการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ ยกจน ไม่มีเวลาและโรงเรียนปิดตัว ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน 38

³⁶ Rickie Clinton Craft, "Community Attitudes Toward Education and Levels of Participation in School Affairs," Dissertation Abstracts International 49,7 (January 1989) : 1633-A.

³⁷ Dennis Peter Pallozzi, "A Model for Community Participation in Local School Decision Making," Dissertation Abstracts International 42,4 (September 1981) : 1418-A.

Harold Jacklin, "School Board Member Assumed Authority Compared to Their Legal Authority," Dissertation Abstracts International 43,2 (February 1983) : 2517-A.

กิงก์ (King) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชน และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีประชาธิปไตย ให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์การวิจัยของบุคคลอื่นที่วิจัยไว้แล้วสามคน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าหากให้บุคคลไปเกี่ยวข้องกับสร้างกฎ จะทำให้เขามีความรู้สึกว่าต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าบุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับดำเนินงานของโรงเรียน ความแตกแยกจะน้อยลง ³⁹

ทอย (Toy) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาแผนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในโรงเรียนชนบท ข้อเสนอในการวิจัยนี้ได้เสนอไว้ว่า ในการที่จะวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชนบทนั้น ควรจะมีนโยบายและกฎต่าง ๆ ให้มีการวิจัยปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ กำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี การทำให้เกิดความไว้วางใจ ความกระตือรือร้นในการทำงาน และจัดให้มีการประเมินผลในการดำเนินงานด้วย ⁴⁰

แคปแลน (Kaplan) ได้ศึกษาถึงบทบาทสมาคมผู้ปกครองและครูในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับด้านเป้าหมายของสมาคม ฯ การคัดเลือกสมาชิก ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของสมาคม ฯ การปฏิบัติงานของสมาคม ฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสมาคม ฯ ในรัฐต่าง ๆ จำนวน 50 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา ผลการสำรวจพบว่า 1) บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ในช่วงที่ผ่านมานั้นหนักในด้านให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การจัดองค์กรเพิ่มเพื่อความน่าเชื่อถือจากสมาชิก และการขยายโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิเด็ก 2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และวิถีชีวิตของคนในสังคม การตื่นตัวในด้านความร่วมมือของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา กฎหมายข้อบังคับทางการศึกษา การสนับสนุนทางการเมืองเพื่อปฏิรูปทางการศึกษา การมีผู้นำ

³⁹Sherry Parker King, “ The School As a Community : The Importance of School Environment,” Dissertation Abstracts International 45,6 (December 1984) : 1593-A.

Steven Leonard Toy, “ The Development of a School Community Relations Plan for a Small⁴⁰Rural School District,” Dissertation Abstracts International 45,7 (January 1985) : 1951-1952-A.

สมาคม ฯ ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี การวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมถึงความไม่พึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการตระหนักถึงความสำคัญของความแตกต่างทางวัฒนธรรม เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยต่อการกำหนดคบทบของสมาคม ฯ ทั้งสิ้น 3) ปัจจัยที่ทำให้สมาคม ฯ ประสบความสำเร็จคือ การมีผู้นำสมาคม ฯ ที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ความกระตือรือร้นขององค์กรระดับท้องถิ่น ความร่วมมือและความคิดเห็นของสมาชิกซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การเพิ่มทรัพยากร การประชาสัมพันธ์ที่ดี การมีบริการที่หลากหลาย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังสมาชิกบ่อยครั้ง การตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนไม่มีความแปลกแยกต่อกัน 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ กิจกรรมอาสาสมัคร การประชุมผู้ปกครองและครู และการเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้ปกครอง กิจกรรมการจัดหาทุน กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรฐานของนักวิชาชีพ⁴¹

สรุป

จากการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตามเจตนารมณ์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ที่เน้นให้สังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม โดยมีการคัดเลือกผู้แทนจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้นำองค์กรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) การให้ความเห็นชอบแผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุน

⁴¹Kaplan, 1992, อ้างถึงใน ไชยวิทย์ กมลศักดิ์วิกุล, “ บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา ” (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), 46 – 47.

ให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริการทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยาการภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น



บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาเอกชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐมเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ 2 ประการ คือ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ วิจัยจึงกำหนดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา พร้อมทั้งศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากตำราวิชาการ เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่าง ๆ และจัดทำโครงร่างงานวิจัย และเสนอขอความเห็นชอบขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดสร้าง รัับข้อเสนอแนะ ปรับปรุงเครื่องมือ และนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

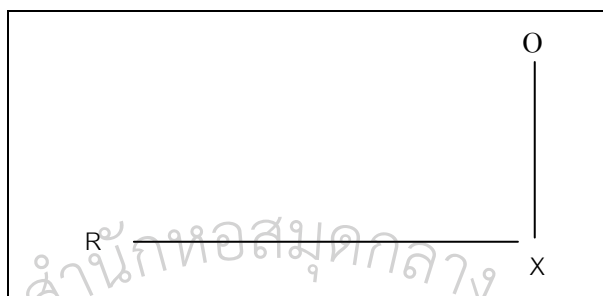
ขั้นตอนที่ 3 รายงานการวิจัย เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไข แล้วจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากรเป้าหมาย กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีลักษณะเป็นเส้นตรง (linear) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้



- R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 31 โรงเรียน จำแนกตามขนาดต่าง ๆ ดังนี้ ขนาดเล็กจำนวน 12 โรง ขนาดกลาง จำนวน 11 โรง และขนาดใหญ่จำนวน 8 โรง

ตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ สุ่มจากประชากร โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบ่งขนาดโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ทั้ง 30 โรงเรียน เป็น 3 ขนาดตามเกณฑ์ 1. ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 570 คน) 2. ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 571 – 1,140 คน) 3. ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนมากกว่า 1,140 คน ขึ้นไป) ตามเกณฑ์การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน¹

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, “หลักเกณฑ์ในการแบ่งขนาดของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา,” 16 พฤษภาคม 2543. (อัดสำเนา)

2. สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาด ร้อยละ 80 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้โรงเรียนขนาดเล็ก 10 โรงเรียน ขนาดกลาง 8 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 24 โรงเรียน

3. จำนวนผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่สุ่มได้ในข้อ 1 จะให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน ผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน ผู้นำชุมชน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน รวมโรงเรียนละ 5 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 120 คน ดังที่แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอำเภอต่างๆ

ขนาด ตัวอย่าง	อ.เมือง				อ.สามพราน				อ.นครชัยศรี				อ.ดอนตูม				อ.บางเลน				อ.พุทธมณฑล			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
ประชากร	6	3	3	11	1	4	5	10	2	3	-	5	1	1	-	2	1	-	-	1	1	-	-	1
ตัวอย่าง	5	2	2	9	1	3	4	8	1	2	-	3	1	1	-	2	1	-	-	1	1	-	-	1
ผู้ให้ ข้อมูล	25	10	10	45	5	15	20	40	5	10	-	15	5	5	-	10	5	-	-	5	5	-	-	5

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับบทบาท การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา ที่คาดหวัง และปฏิบัติจริง ได้แก่

1. กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาสถานศึกษา

1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน ที่ตั้งของสถานศึกษา

1.2 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.2 พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2.3 พิจารณาความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกิจกรรม , งาน , โครงการ ที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.1 ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 พิจารณาความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้รายปี / รายภาค ของสถานศึกษา

4. กำกับ ติดตามการดำเนินตามแผนของสถานศึกษา

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการพัฒนากิจการที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

4.2 กำหนดแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติงานของสถานศึกษา

5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

5.1 เสนอให้สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชน และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน

5.2 สนับสนุนจัดหาทุนการศึกษา สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

6.1 สนับสนุนให้เด็กพิการ ได้มีได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

6.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษา ให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

7. การเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

8. การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

8.1 ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดหา การผลิตสื่อ และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

8.2 ส่งเสริมให้มีการใช้วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา จัดกิจกรรมที่สืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและชาติ

9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษา เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

9.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา และพัฒนาท้องถิ่น

9.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา เป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

10. การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

10.1 เสนอให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

10.2 ให้ความเห็นชอบ เสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ก่อนนำเสนอต่อสาธารณชน

11. การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน

11.1 พิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชีสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมก่อนให้ความเห็นชอบ

11.2 พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียน

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของ ไลเคิร์ต (Likert) โดยใช้คำถามสำหรับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาท ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 12 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert five's scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละ ระดับ ดังนี้

มีความคาดหวังหรือมีการปฏิบัติจริงน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1
มีความคาดหวังหรือมีการปฏิบัติจริงน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2
มีความคาดหวังหรือมีการปฏิบัติจริงน้อยปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน 3
มีความคาดหวังหรือมีการปฏิบัติจริงมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4
มีความคาดหวังหรือมีการปฏิบัติจริงมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 5

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดจากหนังสือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และการจัดการศึกษาเอกชน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาประมวลเพื่อกำหนดเป็นพฤติกรรมบ่งชี้และกำหนด เป็นโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. สร้างแบบสอบถามตามบทบาทการมีส่วนร่วม ที่กำหนดตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 โดยให้ครอบคลุม เนื้อหาตามพฤติกรรมบ่งชี้ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใช้ (try out) กับคณะกรรมการ สถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 แล้วนำมาคำนวณหาค่า

ความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ² โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้เท่ากับ 0.9868

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครปฐม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กำหนดให้โรงเรียนเอกชนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) หลังจากได้รับแบบสอบถาม นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.40 แสดงว่า ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

²Lee J. Cronbach, *Essentials of psychological Testing*, 3rded. (New York : Harper Row Publishers , 1974), 161.

ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.40 แสดงว่า ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า ระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของความคาดหวัง และการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วม โดยใช้การทดสอบแบบค่าที (t - test)

สรุป

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ได้โรงเรียนตัวอย่าง 24 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน และกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน รวมโรงเรียนละ 5 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 120 คน แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert's rating scale) ที่สร้างจากบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบค่าที (t - test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัย
ได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม จำนวน 24
โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนทั้ง 24 แห่ง จำนวน 120 ฉบับ ได้รับ
แบบสอบถามกลับคืนมาทั้ง 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดย
จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา
อาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามบทบาทของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 11 ด้าน เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามของการวิจัย
วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ความแตกต่างเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วม
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัด
นครปฐม ใช้การทดสอบแบบค่าที (t - test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำ
บรรยาย ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1

สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน ส่วนของผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้แทนองค์กรชุมชน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 120 คน เมื่อแยกพิจารณาตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยใช้ ค่าร้อยละ (percentage) ปรากฏผลดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	49	40.8
2. หญิง	71	59.2
รวม	120	100
อายุ		
1. ไม่เกิน 25 ปี	5	4.2
2. 25 – 35 ปี	18	15.0
3. 36 – 45 ปี	46	38.3
4. 46 ปี ขึ้นไป	51	42.5
รวม	120	100
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	40	33.3
2. ปริญญาตรี	62	51.7
3. สูงกว่าปริญญาตรี	18	15.0
รวม	120	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
1. ข้าราชการประจำ	24	20.0
2. ข้าราชการบำนาญ	11	9.2
3. นักธุรกิจ	14	11.7
4. ค้าขาย	28	23.3
5. เกษตรกรรม	4	3.3
6. อื่น ๆ	39	32.5
รวม	120	100
กรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทน		
1. ผู้แทนผู้ปกครอง	24	20.0
2. ผู้แทนศิษย์ของโรงเรียน	24	20.0
3. ผู้แทนองค์กรชุมชน	24	20.0
4. ผู้ทรงคุณวุฒิ	48	40.0
รวม	120	100

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 59.2 เป็นเพศหญิง ส่วนที่เหลือร้อยละ 40.8 เป็นเพศชาย และโดยมากมีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคืออายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 อายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 อายุไม่เกิน 25 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ในด้านการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 อาชีพข้าราชการที่เป็นข้าราชการประจำ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 อาชีพนักธุรกิจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 เป็นข้าราชการบำนาญ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 น้อยที่สุดเป็นอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกรรมการสถาน

ศึกษาที่เป็นผู้แทนจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 เป็นผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และเป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0

ตอนที่ 2

ความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความคาดหวัง การปฏิบัติจริง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐมจำแนกตามรายตัวแปรทั้ง 11 ด้าน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามข้อที่ 1 ข้อที่ 2 ของการวิจัยโดยค่าเฉลี่ย (เฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา (X_1)	4.13	0.29	มาก
2. การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (X_2)	4.08	0.36	มาก
3. การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (X_3)	4.06	0.32	มาก
4. การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา (X_4)	3.98	0.28	มาก
5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน (X_5)	4.14	0.27	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
6. การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (X_6)	4.08	0.48	มาก
7. การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (X_7)	4.02	0.38	มาก
8. การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ (X_8)	4.20	0.41	มาก
9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับ ชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น (X_9)	4.13	0.33	มาก
10. การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน (X_{10})	4.01	0.45	มาก
11. การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา (X_{11})	4.08	0.46	มาก
รวม	4.08	0.33	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรายภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.41) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้

มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.27) ด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.29) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.33) ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.36) การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.46) การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.48) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.32) การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.38) การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.45) การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.28)

ตารางที่ 4 การปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา (X_1)	3.34	0.43	ปานกลาง
2. การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (X_2)	3.35	0.41	ปานกลาง
3. การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (X_3)	3.24	0.38	ปานกลาง
4. การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา (X_4)	3.25	0.41	ปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ ได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน (X_5)	3.25	0.42	ปาน กลาง
6. การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ (X_6)	3.31	0.47	ปาน กลาง
7. การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหาร ทั่วไป (X_7)	3.21	0.44	ปาน กลาง
8. การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจน วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนา นักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ (X_8)	3.46	0.47	ปาน กลาง
9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็น แหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่น (X_9)	3.44	0.40	ปาน กลาง
10. การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ สถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน (X_{10})	3.22	0.45	ปาน กลาง
11. การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา (X_{11})	3.20	0.43	ปาน กลาง
รวม	3.29	0.38	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า การปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากร
ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต
ประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.47) ด้านการ

เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.40) ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.41) ด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา = 3.34, (\bar{X} , S.D. = 0.43) ด้านการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ = 3.31, S.D. = (\bar{X} 0.47) ด้านการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา = 3.25, S.D. = (\bar{X} 0.41) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน = 3.25, S.D. = (\bar{X} 0.42) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น = 3.24, S.D. = 0.38 (\bar{X}) ด้านการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน = 3.22, S.D. = 0.45 (\bar{X}) ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา = 3.21, S.D. = 0.44 (\bar{X}) ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา = 3.20, S.D. = 0.43) (\bar{X})

ตอนที่ 3

ความแตกต่างเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ความแตกต่างเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม ตามบทบาททั้ง 11 ด้าน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หรือตอบคำถามข้อที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบแบบค่าที่ (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ความแตกต่างเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	ความคาดหวัง		การปฏิบัติจริง		t	Sig
	(\bar{X})	S.D.	(\bar{X})	S.D.		
1. การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา (X_1)	4.13	0.29	3.34	0.43	8.913	.000
2. การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (X_2)	4.08	0.36	3.35	0.41	9.663	.000
3. การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (X_3)	4.06	0.32	3.24	0.38	8.724	.000
4. การกำกับและติดตามการดำเนินงาน ตามแผนของสถานศึกษา (X_4)	3.98	0.28	3.25	0.41	9.483	.000
5. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน (X_5)	4.14	0.27	3.25	0.42	8.932	.000
6. การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (X_6)	4.08	0.48	3.31	0.47	8.041	.000
7. การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (X_7)	4.02	0.38	3.21	0.44	8.207	.000

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร	ความคาดหวัง		การปฏิบัติจริง		t	Sig
	(\bar{X})	S.D.	(\bar{X})	S.D.		
9. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนา ชุมชนและท้องถิ่น (X_9)	4.13	0.33	3.44	0.40	8.795	.000
10. การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน (X_{10})	4.01	0.45	3.22	0.45	7.856	.000
11. การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา (X_{11})	4.08	0.46	6.20	0.43	8.610	.000
รวม	4.08	0.33	3.29	0.38	9.440	

จากตารางที่ 5 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างเกี่ยวกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้แบบทดสอบค่าที (t – test) พบว่า ความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ตามรายตัวแปรแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อทราบบทบาทการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม โดยมีจุดประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อทราบความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประการที่ 2 เพื่อทราบการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประการที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังกับการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 120 คน จากโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม จำนวน 24 แห่ง ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณกว่า 5 ระดับ ไลเคิร์ต (Likert's rating scale) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ใช้การทดสอบแบบค่าที (t - test)

ข้อค้นพบ

ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สามารถสรุปเป็นประเด็นตามจุดประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ระดับการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม พบว่าบทบาทการมีส่วนร่วม ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา ด้านความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครปฐม พบว่ารายตัวแปร ทุกด้านของบทบาทการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

การอภิปรายผล

จากการค้นพบของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล โดยแยกประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวัง ในการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีความคาดหวังมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นต้นไป ได้แก่ ด้านการ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนเป็นวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน และด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรนั้นทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน การพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ ซึ่งสิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวัง มาก 3 อันดับแรกนั้น ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการ เรียนรู้ที่ยั่งยืนตลอดชีวิต โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากร ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสาน จารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเรียนรู้ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพของการ บริหารการจัดการศึกษา ให้บรรลุตามความมุ่งหมาย และหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งสถานศึกษาโดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และคณะกรรมการบริหาร สถานศึกษา จำเป็นต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ในการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม การ เรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ ได้ทำวิจัยเรื่อง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน กับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วม กับทางโรงเรียนในหลายเรื่อง สรุปลำดับได้ คือ 1) ช่วยหาทรัพยากรให้กับทางโรงเรียน 2) สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้านแรงงาน 3) มาร่วมประชุมและให้ความคิดเห็นกับทางโรงเรียน 4) ช่วยประสานกับคนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ 5) ช่วยให้ข่าวสารที่เป็นการสะท้อนภาพ การทำงานของโรงเรียน 6) ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและครู ซึ่งการแสวงหาทรัพยากรใน ท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการศึกษาได้สอดคล้องและเป็นไปตามแผน ที่คณะกรรมการสถานศึกษา วางไว้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนด้วย

1.2 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 ว่า “ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ” คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและ สนับสนุนด้านการศึกษา จึงมีความคาดหวังที่จะให้เด็กทุกคนได้รับความเท่าเทียมกันในการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาชาติ เป็นรากฐานสำคัญในการ สร้างสรรค์ความเจริญ ความก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ทั้งยังเป็นการสนองตอบใน นโยบายการศึกษาของชาติ

1.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจน ประสานงานกับองค์กรนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของ ชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็มี ความคาดหวังอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสามนั้น อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชน เป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนยังเป็นองค์กรและตัวกลาง ที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจึงควรมีความสัมพันธ์กันอย่าง ใกล้ชิด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนิจดา วีระชาติ ได้กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อให้ โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น ในแง่ที่สามารถค้นหาและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษา ในเวลาเดียวกันชุมชนก็มีความรู้สึกที่ดีว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของเขา ผู้คนในชุมชนจะได้ ช่วยกันดูแลทรัพย์สิน ตลอดจนถึงอำนวยความสะดวกโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และทั้งนี้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 44 กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทน ครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะ

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 ซึ่งระเบียบนี้เป็นการบริหารจัดการในรูปแบบของการกระจายอำนาจ จึงทำให้ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญ ในการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐให้สัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน และถือว่าชุมชนมีบทบาทสำคัญ ต่อการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในท้องถิ่น โดยการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ของหลักสูตรของครูและการบริหารสถานศึกษา รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ได้เขียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ เป็นสิ่งที่มุ่งหวัง ส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษาของชาติ บรรลุความคาดหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ความสำคัญของการบริหารรูปแบบนี้ อยู่ที่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้เกียรติยกย่อง การเคารพ และยอมรับในความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรู้ความสามารถ และส่งเสริมขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน ประการสำคัญของการบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา จะส่งผลให้เกิดความรอบคอบในการบริหารโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างเหมาะสม รวดเร็ว ทันการณ์ เป็นกระบวนการบริหารจัดการไปสู่แบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participative administration) คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับการเลือกตั้ง แต่งตั้ง มาจากส่วนต่างๆ ของชุมชน ทำให้มีความคาดหวังที่จะบริหารจัดการตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โกวิท ประวาลพุกฤษ์ ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จะบรรลุเป็นรูปธรรม ควรยึดหลักและวิธีการร่วมพัฒนา คือ การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ โรงเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพสูง เมตต์ เมตต์การุณจิต กล่าวไว้ว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะต้องมีความสัมพันธ์เป็นอย่างดีระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ลักษณะ นักร้อง ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ในจังหวัดนครปฐม พบว่า การให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน 3 ลักษณะ คือ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมนิเทศติดตามประเมินผล โดยประชาชนมีความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในแต่ละด้านในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม เช่นเดียวกับ ภูวนาค คงแก้ว ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีคณะกรรมการโรงเรียนกับชุมชน

ให้การสนับสนุนด้านนี้มากกว่าด้านอื่น รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากชุมชนด้านทุนทรัพย์ และวัสดุครุภัณฑ์ สมลักษณะ ภูเก็ต แสง ได้วิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน ด้านการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก นกนเตร ธรรมบวร ได้ศึกษาบทบาทของครอบครัว พบว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้านการศึกษา มิได้มีผลต่อความสำเร็จด้านการเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในชีวิตของเด็ก และยังเป็นการพัฒนาทัศนคติทางบวกต่อตัวเด็กอีกด้วย แมรี (Marie) ได้ศึกษาค้นคว้าธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนและชุมชนของชานามิเบีย ซึ่งมีจุดประสงค์สนับสนุนงาน ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษาชุมชน คือ มีการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน จะช่วยเพิ่มคุณภาพและความสัมพันธ์ทางการศึกษา และทำให้จุดประสงค์ทางการศึกษาของชาติประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการศึกษาว่า โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ดำเนินการ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย และนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างแท้จริง

สำหรับกลุ่มที่มีความคาดหวังมากใน 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการเสนอแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ด้านการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และด้านสุดท้าย คือ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านนี้ เป็นบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 ที่มุ่งให้ทุกส่วนของสังคมตั้งแต่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน มีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และมุ่งหวังที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการศึกษา บรรลุตามความคาดหวังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและคุณภาพในการบริหารโรงเรียน ในการเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านวิชาการ เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการ การจัดหา การผลิตสื่อและนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมให้มีวิทยากรจากภายนอกมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลวิจัยอยู่ในระดับความคาดหวังมากกว่าปฏิบัติจริงนั้น เพราะงานวิชาการถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ที่ผู้ริเริ่มจะต้องเรียนรู้

ศึกษาเป็นพื้นฐานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัณย์ ต้นวัฒนพงษ์ ที่ได้ศึกษาความเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานทางวิชาการมาก แต่ยังใช้แหล่งการเรียนรู้ในในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การนิเทศการสอน กิจกรรมและการวัดผล มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาวิชาการที่ครูประสบอยู่คือ ขาดโอกาสเข้ารับการอบรมทางวิชาการ ขาดตำราเรียนและหนังสือประกอบการค้นคว้า ขาดผู้ช่วยแนะนำทางวิชาการ ชั่วโมงการสอนของครูมากเกินไป ยืนยง จิรัฎฐิติกาล ได้ศึกษาความคาดหวังของ ผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดลพบุรี พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการได้จากโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนได้ครบหลักสูตรและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ครูมีวุฒิทางการศึกษาสูง มีประสบการณ์และความชำนาญในการสอนโดยตรง ในด้านการบริหารงานบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยมีความคาดหวังมากกว่าปฏิบัติจริง เพราะการบริหารงานบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญมาก บุคลากรจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้งานมีประสิทธิภาพ วิทยุ โสธร และ ชงชัย สันติวงษ์ ได้กล่าวว่า บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร การพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูง จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร คือ ครูและผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริหาร อัตราส่วนครูต่อนักเรียน การได้รับการอบรมทางการบริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ความสามัคคีของครู และการให้การสนับสนุนทางสังคมของครู โรงเรียนเอกชนที่มีบุคลากรจำนวนมาก จะทำให้ผู้ปกครองเชื่อว่านักเรียนจะได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง นอกจากนี้การที่ครูมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ก็เชื่อได้ว่าจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความรู้ทางวิชาการมากพอที่จะถ่ายทอดแก่นักเรียน และเป็นแบบอย่างทางการศึกษา หรือเป็นแรงจูงใจที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมุ่งมั่นในการเรียนการสอนมากกว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาที่ต่ำกว่า ดังนั้น จึงทำให้ผู้ปกครองมีความคาดหวังในด้านการบริหารงบประมาณ คณะกรรมการมีความคาดหวังมาก เพราะงานด้านงบประมาณมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการบริหาร การจัดการ ส่วนในด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน การบริหารงานสัมพันธ์กับชุมชน ผลวิจัยอยู่ในระดับความคาดหวังมาก ที่คณะกรรมการมีส่วนร่วม เพราะเป็นหน้าที่สามารถชักจูงให้บุคคลภายนอก องค์กรชุมชนต่าง ๆ เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมได้ เช่น การจัดหาทุน อุปกรณ์ให้กับนักเรียน การส่งเสริม

สนับสนุนในการทำกิจกรรมทางสังคม การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี หรือการให้สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการทางวิชาการและด้านอื่น ๆ ดังงานวิจัยของ สุเทพ ทองมังกร ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน และสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังที่จะให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนที่มีบริเวณกว้างขวาง มีสถานที่สำหรับเล่นและพักผ่อน มีห้องน้ำ ห้องส้วม หรือสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพียงพอ มีการคมนาคมสะดวก และคาดหวังในบุตรหลานเรียนในโรงเรียนที่มีการบริการและกิจกรรมแก่ชุมชน มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนดี และได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นวลอนงค์ นวลเขียว ที่ได้ศึกษาเหตุผลของการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสายสามัญ ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่ดีมากต่อความพร้อมของโรงเรียน ทั้งในด้านอุปกรณ์การเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนดี การมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กิจกรรมดังกล่าวอาจจัดในรูปแบบของผู้นำเพ็ญประโยชน์ ลูกเสือ ยุวกาชาด ชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนักเรียน จะทำให้นักเรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า ดังนั้น ผู้ปกครองจึงคาดหวังต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในระดับมาก

ส่วนการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการสรุปผลการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากกระบวนการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ซึ่งกระบวนการรายงานนั้น จะต้องมีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดทำเอกสาร และเสนอรายงานเผยแพร่ความก้าวหน้าแก่ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งข้อมูลที่จะนำเสนอต้องมีความชัดเจน เพราะสิ่งที่ยังจะแสดงถึงความล้มเหลวหรือความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูศักดิ์ ชาญช่าง ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมตามบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียน ด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ สุนทร ขอบทำดี ที่ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช 2541 กำหนดให้โรงเรียน รายงานความก้าวหน้าต่อ

ประชาชน โดยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ และรายงานให้คณะกรรมการโรงเรียนและประชาชนทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทั้งในภาพรวมและรายด้านนั้น อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน แต่ด้านที่มีการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วม ระดับปานกลาง สูงกว่าด้านอื่น ๆ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรอยู่แล้ว เพราะสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน ก็เป็นส่วนที่โรงเรียนต้องดำเนินการจัดเตรียมไว้ในการอำนวยความสะดวกต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ กัลยา พลีรักษ์ ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการเชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะขาดบุคลากร ที่มีความชำนาญในการติดต่อประสานงานกับชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดนโยบาย จัดทำโครงการ หรือกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ล่วงหน้า ซึ่งการที่โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ย่อมได้รับความช่วยเหลือที่ดีจากชุมชน สุพัตรา สุขโนมหาอุดม ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า โรงเรียนดีเด่นได้มีการบริหารงาน โดยกำหนดนโยบายให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารร่วมกำหนด

2.2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งในการให้บริการช่วยเหลือชุมชนและรับบริการ รับการช่วยเหลือจากชุมชน ไว้ในโครงสร้างงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน อภิชัย กุลชา ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผลของการสร้างความสัมพันธ์จะส่งผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน และความเจริญงอกงามของโรงเรียน

2.3 ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโรงเรียนเอกชนซึ่งบริหารงานโดยเจ้าของกิจการ มีการกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีไว้อย่างชัดเจน ตามวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียนแล้ว ชูศักดิ์ ชาญช่วง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมน้อย ไพศาล อินทับทัน และสุริยัน นนทศักดิ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการการศึกษามีภารกิจมาก ไม่ค่อยมีเวลาประชุม และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีเลยเพราะคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ติดภารกิจ ไม่ค่อยมีเวลาประชุมในเรื่องของการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และอาจเห็นว่าการกำหนดนโยบายและเป้าหมายไว้ในแผนแม่บท หรือธรรมนูญโรงเรียนอยู่แล้ว หรืออาจคิดว่าหน่วยเหนือได้กำหนดนโยบายของกรมไว้ดีแล้ว

สำหรับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาในระดับปานกลาง 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้มีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้าในการกำหนดนโยบายของโรงเรียนแล้ว ทั้งในการดำเนินงานยังมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล เป็นระยะ ๆ หรือเป็นลำดับขั้นตอนในระหว่างดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคงมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสถานศึกษา การจะจัดทำข้อมูล รายงานผลการดำเนินงานประจำปี เป็นเรื่องที่ต้องตรวจสอบอย่างละเอียดรอบคอบ ก่อนนำเสนอต่อสาธารณชน เพราะรายงานผลดังกล่าวจะส่งผลถึงความก้าวหน้า มั่นคงในอนาคตของโรงเรียนเอกชนว่า สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเพียงใด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปนั้น ซึ่งในการบริหารการจัดการถือว่า เป็นงานที่สำคัญ เป็นหัวใจในการกำหนดทิศทางการศึกษา แต่กลับมีการปฏิบัติจริงน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในบทบาทใหม่ของคณะกรรมการยังไม่ทราบขอบเขตที่ชัดเจนที่จะเข้าไปบริหารจัดการ ซึ่งเป็นงานสำคัญของโรงเรียน ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงครั้งนี้คือ รายงานการวิจัยของ สุกมาศ การะเกตุ และคณะ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด เพราะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหาร การจัดการ ประกอบกับทางโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมมากนัก

ส่วนด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะผู้ที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการในการบริหารโรงเรียน ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย จำเป็นต้องมีเวลาที่จะปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพราะโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานที่พัฒนาผู้เรียน หากผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ใกล้ชิดหรือติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อาจเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนหรืองานในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและการปฏิบัติจริง ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาเอกชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 11 ด้าน โดยมีความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง สำหรับด้านที่มีความคาดหวังกว่าด้านอื่น ๆ เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงไปตามลำดับดังนี้ ลำดับแรก ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยาการภายนอกและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนานักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ รองลงไป คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในพื้นที่ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และลำดับสุดท้าย ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งความคาดหวังที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประการนี้ เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามบทบาทใหม่ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 อย่างแท้จริง ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2542 ที่มีจุดเน้นที่ ต้องการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนไทยให้เก่ง ดี มีความสุข มีความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะเห็นว่า ความคาดหวังทั้ง 3 ประการ สอดรับกันอย่างยิ่ง ในการศึกษาที่ควรพัฒนาเด็กเยาวชนในเขตพื้นที่ ให้มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะความรู้ขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภูมิปัญญาใช้วิทยาการท้องถิ่นในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งในด้านจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยยังยืนอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ หาญประเสริฐ ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า คณะกรรมการ

สถานศึกษา มีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนด้านการประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของ การปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยเป็น 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน ด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และลำดับสุดท้าย คือ การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะทางคณะกรรมการเห็นว่า การรายงานผลเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องดำเนินการ เพราะผลงานที่จะนำเสนอ ต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด รอบคอบ และนำเสนอในส่วนที่เป็นคุณภาพของโรงเรียน ส่วนในด้านการบริหารการจัดการ ซึ่งทางโรงเรียนเอกชนเห็นว่ามีค่าเฉลี่ยมากต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทางคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในบทบาทใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้ง อาจจะไม่กล้าที่จะเข้ามามีบทบาทมากนัก ยังคงให้ความสำคัญต่อผู้บริหารของโรงเรียนอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ หาญประเสริฐ ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน คือ ผู้บริหารและครูไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกเข้าไปก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ และตรวจสอบการทำงาน จึงไม่ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการ ส่วนปัญหาที่เกิดจากคณะกรรมการเอง คือ ไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา จึงไม่กล้าทำหน้าที่ ในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนไม่รู้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน เช่นเดียวกับ เจนนิง (Jenning) ที่ได้ศึกษาในรัฐอริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า กรรมการโรงเรียนมีความรู้ด้านระบบการบริหารโรงเรียนไม่เพียงพอ เช่นไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงิน งบประมาณ และขาดเหตุผลที่ดีในการตัดสินใจ จึงทำให้มีส่วนร่วมน้อย ส่วนในด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่มีส่วนร่วมปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในการปฏิบัติจริง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการในการบริหารโรงเรียน ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย จำเป็นต้องมีเวลาที่จะปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เพราะโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานที่พัฒนาเด็กและเยาวชน หากผู้ที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ติดตามงานไม่ต่อเนื่อง อาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรืองานในด้านต่าง ๆ คณะกรรมการซึ่งมีบทบาทในส่วนนี้ค่อย ๆ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้พิจารณา

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลที่นำมาเสนอไปแล้วนั้น เพื่อให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์สูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคาดหวังในการมีส่วนร่วม ด้านการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด แต่ในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีบทบาทในการร่วมปฏิบัติงานมากขึ้น โดยให้มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวิทยากรที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ได้เรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น จากคนในท้องถิ่น เพื่อจะได้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ของคนในชุมชน เกิดความสามัคคีระหว่างชุมชนและโรงเรียน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคาดหวังในการมีส่วนร่วม ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก แต่ในการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่คณะกรรมการถึงแนวนโยบาย และแนวปฏิบัติจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคาดหวังด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก แต่ในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติจริงในการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเป็นเช่นนี้ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชน เข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนมากขึ้น และโรงเรียนควรจัดกิจกรรม โครงการ พัฒนาโรงเรียนให้เป็น

แหล่งเรียนรู้ แหล่งบริการ เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาศึกษา เรียนรู้ หรือจัดกิจกรรม อบรม ประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงในด้านการเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง และมีความถี่อยู่ในระดับท้าย ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุม สัมมนา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการมีส่วนร่วมในด้านดังกล่าว เพื่อนำความรู้มาใช้ในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น หรือใช้อำนาจตามบทบาทหน้าที่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม ถูกต้อง รวมทั้งร่วมกับทางโรงเรียนในการวางแผนนโยบาย แนวปฏิบัติ ที่จะพัฒนาการบริหารจัดการ โรงเรียนให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน เป็นที่ยอมรับและเกิดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของโรงเรียน

5. จากผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริง พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน คือ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก แต่ในขณะที่เดียวกันกับการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษา ก็ควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน และพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อจะได้ปฏิบัติงานตามบทบาทการมีส่วนร่วมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บรรลุตามเจตนารมณ์ที่เน้นให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา และเป็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดต่าง ๆ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อสามารถนำผลมาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหาร โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา ลาดพร้าว, 2542.

_____ “ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2543.” 23 พฤษภาคม 2543.

กัลยา พลีรักษ์. “ บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

โกวิท ประวาลพุกษ์. สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ :
บีเคอินเตอร์พริ้นท์, 2540.

จุฬาร ดิศุคนธ์. “ การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

ชุมพร ชงกิตติกุล และคณะ. “ รายงานผลการวิจัยเรื่องบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู
ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน.” 2535. (อัดสำเนา)

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. “ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ชูศักดิ์ ชาญช่าง. “ พฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน
ประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

ธงชัย สันติวงษ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

ธวัช ทันโตพาส. “บทบาทของโรงเรียนชุมชนในการพัฒนาชนบทในประเทศไทย : เขตการศึกษา 12.” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2537.

บุญครอง ยศมงคล และคณะ. “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

ประกอบ คุณารักษ์ และคณะ. “โครงการศึกษารูปแบบความร่วมมือขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการศึกษา) ต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา : รายงานฉบับสมบูรณ์.” รายงานวิจัยเสนอต่อธนาคารโลกและสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2531.

ประยูทธ เจริญชัยภูมิ. “ปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

ประเสริฐ ลาดสนิท. “การศึกษายาทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติจริงของคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

เปลี่ยน ศิริรังสรรค์กุล. “ความคิดเห็นคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาและครู เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ไพฑูถ สัทธิตสุนทร. “บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน.” วารสารสานปฏิรูปการศึกษา, 26 (เมษายน 2543) : 23 – 24.

พนิจดา วีระชาติ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2542.

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ ฯ : ศรีเมือง
การพิมพ์, 2526 .

ไพโรจน์ พรหมมีเนตร. “การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2544.

ไพศาล อันทับพัน. “การศึกษาบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี.” ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527.

กัญญา สาธ. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2523.

—————. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา , 2526.

ภูวนาค คงแก้ว. “ การศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. “การมีส่วนร่วมและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในการ
สอนดนตรีพื้นบ้านของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
และการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2541.

ยีนง จิรัฎฐิติกาล. “ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษาของเอกชนจังหวัดลพบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

รักษนก โสภากพิศ. “ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการอาชีวศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม,” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2540.

วรรณณี ภาณุวัฒน์สุข. “บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

วิชาญ วงศ์รัทัญญู และคณะ. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตอินทนนท์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543.

ศิริกาญจน์ โกสุม. “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

ศิริพงษ์ นวลแก้ว. “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540 .

ศิริวัตร บุญประสพ. “การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านสวาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์.” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540 .

ไควดิษฐ์ กมลศักดิ์วิกุล. “บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

สนอง เครือมาก. การศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. พิจิตร : สระหลวงการพิมพ์, 2541.

สัมพันธ์ อุปลา. “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

สัมพันธ์ กางเพ็ง. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการศึกษา.” วารสารข้าราชการครู 22, 1 (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2544), 10-13.

สาคร คุณชื่น. “ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

_____ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ ฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539.

_____ แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. ม.ป.ท., 2535.

_____ .รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

_____ “หลักเกณฑ์ในการแบ่งขนาดของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา.” 2543. (อัดสำเนา)

สิทธิพงษ์ ลังกาพันธุ์ และคณะ. “ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภีจังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2543.

สุนทร ชอบทำดี. “บทบาทของคณะกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สุพิชญา ชีระกุล. “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.” เอกสารประกอบการเรียนแผนก
เอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.

อกิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ ฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์,
2524.

อภิชัย กุลชา. “ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.

อภิญา เวชชัย. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2544.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบ
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2542.

อุไรวรรณ ห่วงสกุล. “การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชนใน
เขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539.

ภาษาต่างประเทศ

Craft, Rickie Clinton. “Community Attitudes Toward Education and Levels of Participation
in School Affairs.” Dissertation Abstracts International 49,7 (January 1989) :
1633-A.

Cronbach, Lee J. Essentials of psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper Row
Publishers, 1974 .

Jack, Harod. “ School Board Member Assumed Authority Compared to Their Legal
Authority.” Dissertation Abstracts International 43,2 (February 1983) : 2517-A.

- King , Sherry Parker. “ The School As a Community : The Importance of School Environment.” Dissertation Abstracts International 45,6 (December 1984) : 1593-A.
- Lowdermilk, Max, and Robert W. Latios. “Towards a Participatory strategy for Integrated Rural Development.” Rural Sociology 46, 4 (1980) : 694-700.
- Marie , Harris Alison. School Community Relationships : A Namibian Case Study. Canada : Alberta University , 1988.
- Palozzi, Dennis Peter. “ A Model for Community Participation in Local School Decision Making.” Dissertation Abstracts International 42,4 (September 1981) : 1418-A.
- Reeder, W. Beliefs, Disbeliefs and Social Action Department of Rural Sociology Bulletin. New York : University of Missouri, 1973.
- Smith, Jane Elizabeth. “ The Role of Citizens Committees in the Planning and Development of the Gentennial Education Park in Plymouth , Michigan.” Dissertation Abstracts International 32,3 (November 1971) : 2377-A.
- Toy, Steven Leonard. “ The Development of a School Community Relations Plan for a Small Rural School District.” Dissertation Abstracts International 45,7 (January 1985) : 1951-1952-A.

สำนักหอสมุดกลาง
ภาคผนวก ก



กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน

ตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม

ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. โรงเรียนสว่างวิทยา	1. โรงเรียนบำรุงวิทยา	1. โรงเรียนอเชฟอุปถัมภ์
2. โรงเรียนอนุบาลเสริมปัญญา	2. โรงเรียนอำนวยการวิทย์ นครปฐม	2. โรงเรียนนาคประสิทธิ์
3. โรงเรียนเจริญศิลป์	3. โรงเรียนเทพนิมิตรวัฒนา	3. โรงเรียนนักบุญเปโตร
4. โรงเรียนอนุบาลศิริวรรณ	4. โรงเรียนเอกครุณ	4. โรงเรียนบวรชนวิทย์
5. โรงเรียนอนุบาลจันทร์สว่างกุล	5. โรงเรียนภัทรนุสรณ์	5. โรงเรียนอนุบาลสุธีธร
6. โรงเรียนอนุบาลเอกปฐม	6. โรงเรียนเม่งฮ้างฮัก	6. โรงเรียนอนุบาลไพท วิทยา
7. โรงเรียนสาริตวิทยา	7. โรงเรียนจรรุวรรณวิทยา	
8. โรงเรียนเจียนหัว	8. โรงเรียนสหบำรุงวิทยา	
9. โรงเรียนฟ้าใสวิทยา		
10. โรงเรียนราษฎร์บำรุงวิทยา		



สำนักหอสมุดกลาง
ภาคผนวก ข



แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา
โรงเรียนเอกชน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
 2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน คำตอบที่ได้จะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม และไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแต่
ประการใด
 3. แบบสอบถามนี้สำหรับสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่
ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ
 4. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านความคาดหวัง และการปฏิบัติจริง
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบ
แบบสอบถาม จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวประนอม ยังศิริ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

ข้อที่	สถานภาพ	ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ () ชาย () หญิง	() 1
2	อายุ () ไม่เกิน 25 ปี () 25 – 35 ปี () 36 – 45 ปี () 46 ปี ขึ้นไป	() 2
3	ระดับการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี	() 3
4	อาชีพ () ข้าราชการประจำ () ข้าราชการบำนาญ () นักธุรกิจ () ค้าขาย () เกษตรกร () อื่น ๆ.....	() 4
5	ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนจาก () ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน () ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน () ผู้แทนองค์กรชุมชน () ผู้ทรงคุณวุฒิ	() 5

<p>15. มีการพิจารณาข้อมูล ความ เป็นไปได้เกี่ยวกับความ สอดคล้องของสาระ การ เรียนรู้ กับหลักสูตร การศึกษา ชั้นพื้นฐานและ ความต้องการของท้องถิ่น</p>											() 20
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--------

สำนักหอสมุดกลาง



สำนักพิมพ์อสมิตกลาง

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่น



***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V1	222.8667	1417.6368	.4184	.9848
V2	222.9667	1420.3092	.4737	.9847
V3	222.8333	1420.5575	.4268	.9847
V4	222.6333	1413.5506	.6034	.9845
V5	222.7333	1401.3057	.7458	.9843
V6	222.6667	1394.7816	.7465	.9843
V7	222.8333	1413.1092	.6404	.9845
V8	223.0000	1416.2759	.5806	.9845
V9	222.9000	1404.5759	.6091	.9845
V10	223.0333	1417.8264	.4689	.9847
V11	223.1333	1415.9126	.6457	.9845
V12	222.9333	1411.5126	.6142	.9845
V13	222.5667	1422.7368	.4790	.9846
V14	222.8333	1392.9713	.8635	.9841
V15	222.8667	1398.6713	.8411	.9842
V16	222.9000	1394.7828	.8390	.9842
V17	222.9333	1401.5126	.7510	.9843
V18	222.8000	1392.7172	.8913	.9841
V19	222.9000	1393.8862	.8108	.9842
V20	223.1333	1403.7747	.7288	.9843
V21	223.0667	1413.7195	.6068	.9845
V22	222.9667	1390.9989	.7600	.9843
V23	222.9000	1388.8517	.8148	.9842
V24	222.7667	1400.8747	.6618	.9844
V25	222.9000	1416.1621	.4789	.9847
V26	222.8667	1404.9471	.6830	.9844
V27	223.0000	1401.9310	.7587	.9843
V28	223.0333	1399.0954	.7390	.9843
V29	223.0667	1385.1678	.8491	.9841
V30	223.0333	1394.5851	.7512	.9843
V31	223.1000	1400.0241	.5152	.9847
V32	223.1333	1396.4644	.7341	.9843
V33	223.1333	1385.8437	.7959	.9842
V34	223.2667	1387.2368	.7658	.9843
V35	223.2000	1387.5448	.7393	.9843
V36	223.1000	1395.7483	.7514	.9843
V37	223.1000	1401.0586	.7863	.9843
V38	223.3000	1394.8379	.7801	.9842
V39	223.1000	1399.7483	.6594	.9844
V40	223.1000	1391.1966	.7867	.9842
V41	223.0667	1384.6851	.7949	.9842

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B42	173.5333	2430.1885	.6892	.9866
B43	173.8333	2413.5920	.8186	.9865
B44	172.9667	2429.8954	.6657	.9867
B45	173.2333	2421.9092	.7225	.9866
B46	173.5667	2414.0471	.7198	.9866
B47	173.3000	2420.7000	.7170	.9866
B48	173.2333	2419.2195	.7097	.9866
B49	173.2333	2419.8402	.7613	.9865
B50	172.3333	2457.0575	.4457	.9870
B51	173.3667	2426.3092	.7101	.9866
B52	173.5000	2420.6034	.7840	.9865
B53	173.2333	2430.1161	.7081	.9866
B54	173.2333	2422.8747	.8315	.9865
B55	173.3667	2412.7920	.7915	.9865
B56	173.4000	2397.4897	.8384	.9864
B57	173.7333	2400.2023	.8668	.9864
B58	173.5333	2408.0506	.8280	.9864
B59	173.6667	2404.2989	.8743	.9864
B60	173.5667	2400.8747	.8662	.9864

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 60
 Alpha = .9868



Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - S¹CALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B1	172.9000	2468.9207	.3789	.9870
B2	172.9333	2469.8575	.3882	.9870
B3	172.9333	2438.6161	.6828	.9866
B4	172.9000	2464.1621	.5503	.9868
B5	172.9000	2433.6103	.7295	.9866
B6	173.1000	2435.6793	.7294	.9866
B7	173.1000	2435.6793	.7591	.9866
B8	173.0000	2425.5862	.7786	.9865
B9	173.0667	2423.0299	.7271	.9866
B10	173.1333	2417.0851	.7377	.9866
B11	173.2000	2427.0621	.8331	.9865
B12	173.2000	2428.4414	.7602	.9865
B13	172.9667	2431.5506	.6023	.9868
B14	173.1333	2421.1540	.8361	.9864
B15	173.0667	2439.3747	.6799	.9866
B16	172.9667	2427.0678	.6914	.9866
B17	173.0000	2440.4828	.6097	.9867
B18	173.0333	2403.4126	.8527	.9864
B19	173.0333	2397.8264	.9010	.9863
B20	173.3000	2422.4931	.8109	.9865
B21	173.5333	2437.1540	.7761	.9865
B22	173.3000	2429.3897	.7969	.9865
B23	173.2333	2432.1161	.7113	.9866
B24	172.9667	2432.1713	.6839	.9866
B25	173.2667	2463.3057	.3967	.9870
B26	173.4000	2401.1448	.8455	.9864
B27	173.5333	2412.3954	.8107	.9865
B28	173.2667	2403.5126	.7980	.9865
B29	173.2333	2392.5299	.8769	.9864
B30	173.2333	2404.9437	.7941	.9865
B31	173.4000	2438.3172	.6998	.9866
B32	173.6667	2418.4368	.7297	.9866
B33	173.6333	2406.7920	.7931	.9865
B34	173.7333	2415.7885	.7930	.9865
B35	173.5667	2403.7023	.7871	.9865
B36	173.2000	2416.7172	.8247	.9865
B37	173.3000	2410.7000	.8255	.9864
B38	173.2667	2423.9954	.7567	.9865
B39	173.5333	2417.4989	.7270	.9866
B40	173.4667	2410.1195	.8638	.9864
B41	173.3667	2432.0333	.6769	.9866

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B42	173.5333	2430.1885	.6892	.9866
B43	173.8333	2413.5920	.8186	.9865
B44	172.9667	2429.8954	.6657	.9867
B45	173.2333	2421.9092	.7225	.9866
B46	173.5667	2414.0471	.7198	.9866
B47	173.3000	2420.7000	.7170	.9866
B48	173.2333	2419.2195	.7097	.9866
B49	173.2333	2419.8402	.7613	.9865
B50	172.3333	2457.0575	.4457	.9870
B51	173.3667	2426.3092	.7101	.9866
B52	173.5000	2420.6034	.7840	.9865
B53	173.2333	2430.1161	.7081	.9866
B54	173.2333	2422.8747	.8315	.9865
B55	173.3667	2412.7920	.7915	.9865
B56	173.4000	2397.4897	.8384	.9864
B57	173.7333	2400.2023	.8668	.9864
B58	173.5333	2408.0506	.8280	.9864
B59	173.6667	2404.2989	.8743	.9864
B60	173.5667	2400.8747	.8662	.9864

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 60
 Alpha = .9868



สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล





ที่ ทม (นฐ) 1109/1591

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

22 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนนาคประสิทธิ์

ด้วย นางสาวประนอม ชังศิริ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน” มีความประสงค์จะขอ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน ผู้แทนชุมชน จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งคณะกรรมการสถานศึกษา ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 034243435 , 034218788

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวประนอม ยั่งศิริ
ที่อยู่	57/6 หมู่ 3 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 73120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดแค (ราษฎร์บำรุง) อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2521	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 5) โรงเรียนวัดหนองแขม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2525	สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2542	ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2526	ครูสอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน	ครูใหญ่โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม